

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Rapportage

Nederlands mestbeleid 2021

English Summary

The Dutch manure policy report provides insight into Dutch livestock farming and manure market in 2021, applications for derogation in 2021, the enforcement of the Dutch manure policy in 2021 and the progress of the implementation of the Enhanced Manure Enforcement strategy. This report fulfils the monitoring and reporting obligations as included in the Commission Implementing Decision (EU) 2020/1073 of 17 July 2020 (C(2020)4819), further Derogation Decision 2020-2021. This report also implements the reporting obligation regarding the phosphate rights approval decision (C(2017) 8483). The report has been drawn up in collaboration with the executive bodies, Netherlands Enterprise Agency (RVO) and by Netherlands Food and Consumer Product Safety Authority (NVWA).

Manure production¹

The national production of animal manure, expressed in phosphate, decreased further in 2021 to 148,0 million kg phosphate (ceiling: 172,9 million kg phosphate). Expressed in nitrogen the national production has decreased in 2021 with respect to 2020 to 471,0 million kg nitrogen (ceiling: 504,4 million kg nitrogen). As a result, the Netherlands has met the condition set in Article 4(1) of the Derogation Decision 2020-2021. In 2021 the manure production of the pig farming sector expressed in phosphate and nitrogen has decreased to 34,5 million kg phosphate and 88,9 million kg nitrogen which are below the sectoral ceiling of 39,7 million kg phosphate and 99,1 million kg nitrogen. The manure production of the dairy farming sector expressed in phosphate has increased in 2021, to 74,2 million kg, below the sectoral ceiling of 84,9 million kg phosphate, and expressed in nitrogen decreased to 273,0 million kg, below the dairy sector ceiling of 281,8 million kg nitrogen. The number of phosphate rights in use in 2021 has continued to decrease to 85 million rights, of which 600.000 phosphate rights are in use in the beef farming sector. The number of rights in use in the dairy farming sector is now below the dairy sector ceiling of 84,9 million kg phosphate.

---

¹ These are preliminary numbers of national statistical office, Statistics Netherlands (CBS), of which the Dutch Parliament has been informed (Kamerstukken II 2021/22,35949, nr. 22). The definitive numbers are available end of June and will be included in the definitive report.

Derogation farms

In 2020 there was a decrease in the number of applications for derogation permits, from 17.041 in 2020 to 16.869 in 2021. The farms which applied for derogation in 2021 were farming slightly less agricultural land and grassland in comparison with 2020. In 2021 4,9% of derogation farms the physical inspection was completed, not yet the 5% of derogation farms as prescribed by Derogation Decision 2020-2021, because some physical inspections needed more time to be administratively processed in 2022. The number of farms requesting a derogation permit in 2021 that met the conditions after an administrative and a physical check was high (99,9%).

Enhanced Manure Enforcement strategy

The year 2021 was a difficult and exceptional year for many in the Netherlands, Europe and the rest of the world due to the outbreak of the COVID-19 virus, fortunately in a lesser degree as 2020. The measures to prevent the spread of the COVID-19 virus have demanded adaptations to control and enforcement by the NVWA in 2021. Physical inspections, investigations of the Fraud Expertise Unit and complex investigations have taken place to a lesser degree. As a result, fewer reports of findings for handling by the NVWA were submitted to RVO for administrative processing. Due to the focus of the NVWA in 2021 on production rights more official reports (criminal enforcement) were filed by the NVWA in 2021 in comparison to previous years.

The Enhanced Manure Enforcement strategy is directed at risk-oriented control and enforcement in the three identified risk areas - the Peel, Gelderse Vallei and Twente - and on the most risky links in the manure chain - intermediaries and co-digesters. RVO has conducted more administrative controls, in particular directed at intermediaries in the framework of the Enhanced Manure Enforcement. Due to the measures to prevent the spread of the COVID-19 virus the NVWA has carried out less physical inspections in comparison to previous years, for which reason the control intensity (percentage of individually physically controlled companies) has decreased in 2021, and the individual inspection of 5,5% of the pig farms, as prescribed in article 4 (2) h of Derogation Decision 2020-2021, was not reached. The percentage of individually inspected intermediaries has remained high with 25%. In 2021 there were slightly more non-agreements found at inspections in relation to the total number of controls compared to 2020.

The implementation of the Enhanced Manure Enforcement strategy in 2022 is going well. With regard to the area-oriented approach, risk-analysis, planning and execution of inspections by RVO and NVWA with the Water Boards and Environmental Services, and when possible with Public Prosecution Service and National Police, are jointly being carried out. Moreover, there is attention for communication and knowledge transfer in this cooperation in the framework of the area-oriented approach. The implementation of the introduction of real-time reporting of manure transport (rVDM) is in full swing. In 2021 the executive order (Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet) has therefore been amended (Stb. 2021, 192). A further small second amendment has been submitted for advice at the Council of State (Raad van State) and may be completed before July 2022. Moreover, in 2021 the standstill period of the notification of the implementation regulation (Uitvoeringsregeling Meststoffenwet) has finished. While further amendments have proven necessary regarding technical instructions a new amendment will be notified at short notice. Test runs which had started mid 2021 with a limited number of transporters, suppliers and users of manure have been completed. In June 2022, in anticipation of the entry into force of the new regulations on 1 January 2023 a representative pilot will start, in which participating transporters, suppliers and users of manure will report their transports through the rVDM-system.

Nederlandse Samenvatting

De rapportage Nederlands mestbeleid geeft inzicht in de Nederlandse veehouderij en mestmarkt in 2021, deelname aan derogatie in 2021, de handhaving van het Nederlands mestbeleid in 2021 en de voortgang van de implementatie van de Versterkte Handhavingsstrategie Mest. Deze rapportage geeft invulling aan de monitorings- en verslagleggingsverplichting als opgenomen in de derogatiebeschikking (Uitvoeringsbesluit (EU) 2020/1073 van de EC van 17 juli 2020 tot verlening van een door Nederland gevraagde derogatie op grond van Richtlijn 91/676/EEG van de Raad inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (PbEU 2020, L 234)) (hierna: derogatiebeschikking 2020-2021). Tevens wordt in de voorliggende rapportage invulling gegeven aan de rapportageverplichting van de goedkeuringsbeschikking fosfaatrechten (C(2017) 8483). Deze rapportage is in samenwerking met de uitvoeringsinstanties, RVO en NVWA tot stand gekomen.

Mestproductie²

De nationale productie van dierlijke mest, uitgedrukt in fosfaat, is in 2021 verder gedaald tot 148,0 miljoen kg fosfaat (plafond: 172,9 miljoen kg fosfaat). Uitgedrukt in stikstof is de productie in 2021 ten opzichte van 2020 gedaald naar 471,0 miljoen kg stikstof (plafond: 504,4 miljoen kg stikstof). Hiermee voldoet Nederland aan de gestelde voorwaarde in artikel 4, eerste lid, van de derogatiebeschikking 2020-2021. In 2021 zien we dat de mestproductie van varkens uitgedrukt in fosfaat en stikstof is gedaald naar respectievelijk 34,5 miljoen kg fosfaat en 88,9 miljoen kg stikstof en daarmee verder onder het sectorale plafond van 39,7 miljoen kg fosfaat en 99,1 miljoen kg stikstof ligt. De mestproductie van de melkveehouderij uitgedrukt in fosfaat en in stikstof is in 2021 respectievelijk gestegen naar 74,2 miljoen kg fosfaat en gedaald naar 273,0 miljoen kg stikstof, en ligt daarmee onder de sectorale plafonds van respectievelijk 84,9 miljoen kg fosfaat en 281,8 miljoen kg stikstof. Het aantal fosfaatrechten in de markt in 2021 is verder gedaald naar ongeveer 85 miljoen rechten, waarvan 600.000 fosfaatrechten in gebruik zijn in de vleesveehouderij. Het aantal rechten in gebruik in de melkveehouderij ligt daarmee onder het sectorplafond van 84,9 miljoen kg fosfaat.

² Dit betreffen voorlopige cijfers van Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), waarover de Kamer eerder dit jaar is geïnformeerd (Kamerstukken II 2021/22, 35949, nr. 22). De definitieve cijfers zijn eind juni beschikbaar en zullen worden opgenomen in de definitieve rapportage.

Derogatiebedrijven

In 2021 was er een afname van het aantal meldingen voor een derogatievergunning, van 17.041 in 2020 naar 16.869 in 2021. De bedrijven die zich in 2021 hebben aangemeld beslaan een iets kleiner areaal landbouwgrond en grasland dan in 2020. In 2021 is met een fysieke controlepercentage van 4,9% van het netto aantal derogatiebedrijven met een derogatievergunning het voorziene aantal fysieke controles van 5% als opgenomen in de derogatiebeschikking 2020-2021 niet tijdig gehaald door de NVWA, omdat enkele inspecties nog administratief afgerond moeten worden. In 2021 was het aantal bedrijven dat een derogatievergunning had aangevraagd en voldeed aan de voorwaarden na administratieve en fysieke controle evenals in voorgaande jaren hoog met 99,9%.

Versterkte Handhavingsstrategie Mest (VHS Mest)

Het jaar 2021 was voor vele mensen in Nederland, Europa en de rest van de wereld door de uitbraak van het COVID-19 weer een moeilijk en uitzonderlijk jaar, gelukkig wel in mindere mate dan 2020. De maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van het COVID-19 virus vereisten ook in 2021 aanpassingen in de NVWA. Fysieke inspecties, onderzoeken van het fraude- en opsporingsknooppunt en opsporingsonderzoeken konden daardoor in mindere mate doorgang hebben dan in voorgaande jaren. Hierdoor zijn er in 2021 minder controles uitgevoerd en minder rapporten van bevindingen voor afhandeling door de NVWA aangeboden voor bestuursrechtelijke afhandeling aan RVO. Door de aandacht van de NVWA in 2021 op productierechten zijn er wel meer processen verbaal (strafrechtelijke handhaving) opgemaakt dan in voorgaande jaren.

Met de Versterkte Handhavingsstrategie mest (VHS) wordt controle en handhaving risicogericht ingezet in de drie geïdentificeerde risicogebieden - de Peel, Gelderse Vallei en Twente - en op de meest risicovolle schakels in de mestketen - intermediairs en co-vergisters. In 2021 zijn er in het kader van de VHS mest meer administratieve controles uitgevoerd door RVO, in het bijzonder gericht op intermediairs. Door de maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van COVID-19 heeft de NVWA minder fysieke controles kunnen uitvoeren, waardoor de toezichtintensiteit (aantal individueel fysiek gecontroleerde bedrijven) in 2021 is gedaald, en de toezichtintensiteit van 5,5% op varkensbedrijven, als voorgeschreven in artikel 4, tweede lid, onder h, van de derogatiebeschikking 2020-2021, niet is gehaald. Het percentage individueel fysiek gecontroleerde intermediairs is met 25% hoog gebleven. In 2021 is over het algemeen het percentage niet-akkoorden ten opzichte van het aantal controles licht gestegen ten opzichte van 2020.

De implementatie van de VHS Mest in 2022 verloopt goed. Ten aanzien van de gebiedsgerichte aanpak worden zoals voorzien gezamenlijk risicoanalyses gemaakt, inspecties ingepland en uitgevoerd door RVO en NVWA, Waterschappen en Omgevingsdiensten en waar mogelijk Openbaar Ministerie en de Nationale Politie. Ook is er aandacht voor communicatie en kennisoverdracht in de samenwerking ten behoeve van de gebiedsgerichte aanpak. De implementatie van de invoering van real-time verantwoording van mesttransporten (rVDM) is in volle gang. In 2021 is hiervoor een wijziging van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet gepubliceerd (Stb. 2021, 192). Een bescheiden tweede wijziging is voorgelegd geweest voor advies bij de Raad van State en kan naar verwachting voor de zomer worden afgerond. Daarnaast is in 2021 voor rVDM de standstill-termijn van de notificatie van een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet afgelopen. Het bleek nodig verder te werken aan deze wijzigingsregeling en naar verwachting kan de regeling in verband met de ten opzichte van het eerdere ontwerp nieuw opgenomen technische voorschriften binnenkort opnieuw worden genotificeerd. De eerste praktijktesten die midden 2021 waren gestart met een beperkt aantal vervoerders, leveranciers en afnemers zijn afgerond. In juni 2022 is gestart met een representatieve pilot, waarin deelnemende vervoerders, leveranciers en afnemers van mest vooruitlopend op de beoogde inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving per 1 januari 2023, hun transporten kunnen melden via het rVDM-systeem.

Inhoudsopgave

English Summary	2
Nederlandse Samenvatting	4
1 Inleiding	8
1.1 Rapportageverplichtingen en leeswijzer	8
2 Mestproductie	10
2.1 Trends in omvang veestapel	10
2.2 Trends in mestproductie	10
2.3 Trends in productierechten	12
2.3.1 Fosfaatrechten	12
2.4 Excretiefactoren varkens, pluimvee en melk- en kalfkoeien	13
2.5 Resultaten Derogatie 2021	14
2.5.1 Derogatie spreiding per gemeenten	14
3 Controle en handhaving	15
3.1 Controle en handhaving derogatie 2021	15
3.2 Versterkte handhavingsstrategie (VHS) Mest	16
3.2.1 Repressieve maatregelen	17
3.2.1.1 <i>Gevolgen van COVID-19 virus voor handhaving in 2021</i>	19
3.2.1.2 <i>Algemeen toezicht en handhaving</i>	19
3.2.1.3 <i>Risicogericht handhaven</i>	23
3.2.1.4 <i>Gebiedsgericht handhaven</i>	24
3.2.1.5 <i>Gericht handhaven op risicovolle schakels (intermediairs en co-vergisters)</i>	25
3.2.1.6 <i>Informatie over strafrechtelijke onderzoeken</i>	27
3.2.2 Preventieve maatregelen – Informatie uitwisseling	28
3.2.3 Voortgang implementatie VHS Mest in 2022	28
Bijlage 1	33
Bijlage 2	36

1 Inleiding

De voorliggende rapportage geeft inzicht in de ontwikkeling in de Nederlandse veehouderij en mestmarkt en de uitvoering en handhaving van het Nederlands mestbeleid in 2021. Deze rapportage geeft invulling aan de monitorings- en verslagleggingsverplichting als opgenomen in de derogatiebeschikking 2020-2021. In de derogatiebeschikking 2020-2021 is een rapportageverplichting opgenomen ten aanzien van trends in de veehouderij en derogatiebedrijven, reeds onderdeel van voorgaande derogatiebeschikkingen, en een rapportageverplichting ten aanzien van de Versterkte Handhavingsstrategie Mest (VHS Mest).³ Deze strategie is erop gericht om fraude tegen te gaan en de naleving van de mestregelgeving te verbeteren. Tevens wordt in de voorliggende rapportage invulling gegeven aan de rapportageverplichting van de goedkeuringsbeschikking fosfaatrechten (C(2017) 8483). Deze rapportage is in samenwerking met de uitvoeringsinstanties, RVO en NVWA tot stand gekomen.

Deze rapportage over het jaar 2021 is de vierde rapportage over alle voornoemde onderdelen. De 'Voortgangsrapportage Handhaving en Uitvoering Mestbeleid 2018' was de eerste rapportage over al deze onderdelen, gevolgd door een update in november 2019 met betrekking tot de VHS Mest. De 'Rapportage Nederlands Mestbeleid 2019' van juni 2020 was de rapportage over het eerste volledige implementatiejaar van de VHS Mest die dateert van september 2018.⁴ De 'Rapportage Nederlands Mestbeleid 2020' van juni 2021 was de rapportage over het tweede volledige implementatiejaar.⁵ Voorliggende rapportage geeft de cijfers over 2021 als verwerkt tot en met 14 april 2022. De rapportage over 2021 heeft eenzelfde opzet als de rapportage over 2019 en 2020 en bestrijkt het derde implementatiejaar van de VHS Mest.

1.1 Rapportageverplichtingen en leeswijzer

De Nitraatrichtlijn heeft tot doel om de waterverontreiniging die wordt veroorzaakt of teweeggebracht door nitraten uit agrarische bronnen te verminderen, en verdere verontreiniging van dien aard te voorkomen (artikel 1). Het Nederlands mestbeleid implementeert de Nitraatrichtlijn. Op grond van artikel 3, eerste lid, en bijlage 1 van de Nitraatrichtlijn is het gehele Nederlands grondgebied aangewezen als een kwetsbare zone. Op basis van artikel 5 van de Nitraatrichtlijn zijn opeenvolgende actieprogramma's opgesteld om te voldoen aan de verplichtingen en doelen van de Nitraatrichtlijn. In het jaar 2020 betrof dit het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn (2018-2021). Op grond van bijlage 3, tweede lid, onderdeel b, is aan Nederland een derogatie verleend voor de jaren 2020 en 2021. In december 2005 heeft de Europese Commissie aan Nederland een derogatiebeschikking afgegeven voor de periode 2006-2009. De derogatiebeschikking is in februari 2010 verlengd tot en met 31 december 2013 en op 16 mei 2014 is opnieuw een derogatiebeschikking afgegeven voor de periode 1 januari 2014 tot en met 31 december 2017. 31 mei 2018 is de derogatie verlengd voor de periode 2018-2019. Voor de jaren 2020 en 2021 is een derogatiebeschikking verleend op 17 juli 2020 (Uitvoeringsbesluit 2020/1073/EU).⁶

De derogatiebeschikking 2020-2021 kent evenals de voorgaande derogatiebeschikking de monitoringsverplichting van derogatiebedrijven (artikel 10, eerste lid) en administratieve controles uit te voeren bij alle derogatievergunningaanvragen en 5% van de bedrijven waaraan een vergunning is verleend te inspecteren (artikel 11, eerste en tweede lid). Ook de verslagleggingsverplichting van artikel 12, eerste lid, onderdelen b tot en met e en k, was reeds onderdeel van voorgaande derogatiebeschikkingen. De gegevens ten aanzien van trends in de omvang van de veestapel (artikel 12, eerste lid, onder b) en trends in de nationale productie van dierlijke mest (artikel 12, eerste lid, onder c) en de excretiecoëfficiënten voor varkens- en pluimveemest worden weergegeven in respectievelijk hoofdstuk 2.1, hoofdstuk 2.2 en hoofdstuk 2.4. De kaarten als gevraagd in artikel 12, eerste lid, onder e, van de derogatiebeschikking 2020-2021 zijn opgenomen in bijlage 1.

³ Beschikbaar op: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-856981.pdf>.

⁴ Beschikbaar op: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/06/01/rapportage-nederlands-mestbeleid-2019>.

⁵ Beschikbaar op: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/06/30/rapportage-nederlands-mestbeleid-2020>.

⁶ Beschikbaar op: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2020.234.01.0020.01.NLD&toc=OJ%3AL%3A2020%3A234%3ATOOC.

De administratieve en fysieke controle van derogatiebedrijven als neergelegd in artikel 11, eerste en tweede lid, en de evaluatie daarvan van artikel 12, eerste lid, onder k, zijn opgenomen in hoofdstuk 2.5 en hoofdstuk 3.1.

In de derogatiebeschikking 2018/820/EU is de voorwaarde gesteld in artikel 4, tweede lid, dat Nederland een strategie voor de versterkte handhaving van het mestbeleid vaststelt. Deze strategie is in september 2018 vastgesteld en ter kennis van de Europese Commissie gebracht. Deze strategie adresseert onder andere de identificatie en aanpak van deelgebieden met een hoger risico, een versterking van de inspectie- en controlecapaciteit en een methode voor de vaststelling van voldoende doeltreffende, evenredige en afschrikwekkende straffen en sancties, als beschreven in artikel 4, tweede lid, onderdelen b tot en met d. Deze bepalingen van derogatiebeschikking 2018/820/EU zijn overgenomen in derogatiebeschikking 2020/1073/EU.

In de derogatiebeschikking 2020-2021 is ten aanzien van de Versterkte Handhavingsstrategie in artikel 12, eerste lid, onder l, een verslagleggingsverplichting opgenomen waaraan invulling wordt gegeven in hoofdstuk 3. In de derogatiebeschikking 2020/1073/EU is een aantal aanvullende bepalingen opgenomen ten aanzien van de Versterkte Handhavingsstrategie. Het betreft de real-time verantwoording van mesttransporten via automatisering tegen eind 2020 (artikel 4, tweede lid, onder f), besluit over herziening van het sanctiebeleid tegen eind juni 2020 (artikel 4, tweede lid, onder g) en individuele inspectie van 5,5 % van de varkenshouderijen waarbij maatregelen om het risico van verspreiding van het COVID-19-virus te voorkomen van invloed kunnen zijn op de haalbaarheid van dit percentage (artikel 4, tweede lid, onder h).

Ten aanzien van der verslaglegging zijn in artikel 12, eerste lid, onder l, specificaties ten aanzien van de verslaglegging toegevoegd aan de beschikking. Het gaat om een update over de uitvoering van de in artikel 4 bedoelde versterkte handhavingsstrategie, met name wat betreft: de tenuitvoerlegging van de handhaving in de gebieden met een hoog risico De Peel, Gelderse Vallei en Twente, real-time verantwoording van mesttransporten via automatisering, het besluit over de herziening van het sanctiebeleid en de gevolgen van de maatregelen ter voorkoming van verspreiding van het COVID-19-virus voor handhaving. In de rapportage dient ook aan de orde te zijn de resultaten van de in artikel 4 bedoelde strategie voor versterkte handhaving (artikel 12, eerste lid, onder m): fysieke controles per type landbouwbedrijf, vermindering van niet-naleving en administratieve sancties. Daarnaast wordt informatie gegeven ten aanzien van toegepaste gerechtelijke sancties (artikel 12, lid 1 onder n). Aan deze bepalingen van de derogatiebeschikking wordt gevolg gegeven in hoofdstuk 3.2 dat betrekking heeft op de VHS Mest in 2021.

Op 19 december 2017 is de staatssteun ten aanzien van de introductie van een stelsel van fosfaatrechten voor de melkveehouderij goedgekeurd (goedkeuringsbeschikking (C(2017) 8483)).⁷ Zoals in iedere goedkeuringsbeschikking voor staatssteun het geval is, wordt daarin aangegeven hoe gerapporteerd dient te worden over de verleende steun. In de goedkeuringsbeschikking fosfaatrechten wordt aangegeven dat de rapportage onder andere gegevens dient te bevatten over het aantal toegewezen rechten, gegevens over de categorieën boeren aan wie deze worden toegewezen, aantal verhandelde rechten, het aantal afgeroomde rechten, het aantal door de fosfaatbank verleende niet-verhandelbare rechten en aan wie deze zijn verleend. Aan deze rapportageverplichting wordt invulling gegeven in hoofdstuk 2.3.

---

⁷ SA.46349 (2017/N), beschikbaar op: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46349.

2 Mestproductie

2.1 Trends in omvang veestapel

Met tabel 1 wordt invulling gegeven aan artikel 12, eerste lid, onder b, van de derogatiebeschikking 2020-2021. Het geeft de omvang van de veestapel op landbouwbedrijven in Nederland weer voor de periode 2002 - 2021. De getallen zijn gebaseerd op de landbouw telling en geproduceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Tabel 1: Trends in omvang veestapel

Diergroep	2002	2006	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Melk- en fokvee	2.739.060	2.536.590	2.958.640	2.893.510	2.655.990	2.501.630	2.528.190	2.537.780
w.v. melk- en kalfkoeien	1.485.370	1.419.720	1.621.770	1.693.800	1.623.040	1.577.960	1.593.071	1.571.340
w.v. jongvee	1.253.690	1.116.870	1.336.870	1.199.710	1.032.950	923.670	935.119	966.440
Schapen	1.183.450	1.376.440	946.180	798.830	866.530	918.210	890.471	860.150
Geiten	254.550	309.610	469.750	532.870	587.770	614.650	632.616	643.360
Overige graasdieren	349.220	333.730	384.380	335.060	336.130	330.690	328.920	333.890
w.v. vlees- en weidevee	228.590	205.990	265.990	249.490	248.610	243.120	238.530	236.290
w.v. paarden en pony's	120.630	127.740	118.390	85.570	87.520	87.570	90.390	97.600
Varkens	11.647.680	11.355.970	12.602.890	12.400.700	12.416.160	12.269.150	11.950.238	11.456.830
w.v. vleesvarkens	5.591.040	5.475.690	5.803.700	5.630.460	5.591.910	5.617.530	5.445.946	5.261.680
Pluimvee	103.650.600	94.335.000	108.607.800	106.896.300	103.037.700	103.442.700	103.300.727	101.155.900
w.v. kippen	101.051.900	91.782.300	106.762.900	105.184.400	101.290.100	101.741.200	101.863.117	99.887.500
w.v. slachteenden	852.400	1.043.300	932.200	1.009.400	908.300	968.000	819.191	632.300
w.v. kalkoenen	1.450.600	1.139.800	863.000	670.500	635.900	531.600	585.134	604.100
w.v. overig pluimvee	295.700	369.600	49.700	32.000	203.400	201.900	33.285	32.000
Vleeskalveren	713.320	843.730	909.230	953.110	998.210	1.065.500	1.071.279	1.046.510
Overige staldieren	994.700	1.027.900	1.404.100	1.261.700	1.244.800	1.143.800	1.042.166	321.300
w.v. konijnen	370.900	323.500	381.100	342.900	331.700	336.300	334.963	321.300
w.v. edelpelsdieren	623.800	704.400	1.023.000	918.800	913.100	807.500	707.203	*

* Niet meer opgenomen in overzicht CBS⁸

2.2 Trends in mestproductie

Met tabel 2 wordt tevens invulling gegeven aan artikel 12, eerste lid, onder c, van de derogatiebeschikking 2020-2021. Deze tabel bevat de cijfers over de nationale mestproductie in termen van kilogrammen mest, stikstof en fosfaat. Het betreft de definitieve excretie zonder uit te gaan van de middeling met betrekking tot ruwvoer in de melkveehouderij. Stikstofverliezen die plaatsvinden in de stal en in de opslag zijn niet in mindering gebracht op de excretie.

⁸ Op 8 januari 2021 is het verbod op de pelsdierhouderij, in verband met de vervroegde beëindiging van de pelsdierhouderij, van kracht geworden (Staatscourant 2020, 555).

Tabel 2: Trends in mestproductie

Mestproductie (miljoen kg)	2002	2006	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Melk- en fokvee	47.983	46.470	55.778	58.373	55.236	54.889	55.276	54.925
Schape en geiten	1.552	1.737	1.708	1.531	1.815	1.959	1.908	1.857
Overige graasdieren	5.047	4.756	3.579	3.086	3.213	3.028	2.980	3.038
Varkens	12.272	11.787	10.458	10.111	10.022	9.830	9.550	9.097
Pluimvee	1.863	1.471	1.426	1.385	1.311	1.266	1.255	1.273
Vleeskalveren	2.725	2.975	3.154	3.194	3.368	3.450	3.256	3.259
Overige staldieren	84	88	223	200	198	180	101	14*
Totaal Nederland	71.527	69.284	76.326	77.878	75.163	74.602	74.328	73.462

Stikstofproductie (miljoen kg)	2002	2006	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Melk- en fokvee	281,8	254,1	282,8	303,5	289,9	279,7	286,5	273,0
Schape en geiten	16,2	12,4	11,7	12,0	14,7	16,5	15,9	15,4
Overige graasdieren	33,3	29,5	20,6	17,9	20,4	19,3	19,1	19,3
Varkens	99,1	102,4	99,3	97,4	96,6	93,7	91,8	88,9
Pluimvee	60,3	57,7	62,0	58,9	56,8	56,0	54,7	54,3
Vleeskalveren	11,4	13,0	18,1	19,9	22,6	22,3	20,3	19,8
Overige staldieren	2,3	2,2	2,9	2,5	2,3	2,2	1,2	0,3*
Totaal Nederland	504,4	471,2	497,5	512,0	503,4	489,7	489,4	471,0

Fosfaatproductie (miljoen kg)	2002	2006	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Melk- en fokvee	84,9	78,8	92,8	86,6	78,7	75,5	73,6	74,2
Schape en geiten	4,7	4,3	4,3	3,9	4,5	4,8	4,5	4,6
Overige graasdieren	10,4	10,0	7,3	5,6	6,3	5,8	5,6	6,0
Varkens	39,7	42,8	40,1	37,5	37,6	36,8	36,7	34,5
Pluimvee	27,4	26,9	28,3	27,5	25,8	25,1	24,1	23,2
Vleeskalveren	4,4	5,2	5,8	6,7	7,9	6,5	5,7	5,4
Overige staldieren	1,4	1,2	1,4	1,1	1,1	1,0	0,6	0,2*
Totaal Nederland	172,9	169,2	180,1	169,0	161,8	155,5	150,7	148,0

* Binnen 'Overige staldieren' worden vanaf 2021 pelsdieren niet meer meegenomen, voorheen nog wel.

In 2021 is er sprake geweest van een daling van de nationale mestproductie. De stikstofproductie is gedaald naar 471,0 miljoen kg en ligt daarmee onder het plafond van 504,4 miljoen kg stikstof als neergelegd in artikel 4 lid 1 van derogatiebeschikking 2020-2021. Het betreft een daling van fosfaat in dierlijke mest tot 148,0 miljoen kg fosfaat, dat daarmee verder onder het niveau van 172,9 miljoen kg fosfaat als beschreven in artikel 4 lid 1 van derogatiebeschikking 2020-2021 komt.

De productie van stikstof door melk- en fokvee is gedaald naar 273,0 miljoen kg stikstof en ligt daarmee onder het sectorale plafond van 281,8 miljoen kg stikstof. De fosfaatproductie van melk- en fokvee in 2021 is ongeveer gelijk gebleven met het voorgaande jaar met 74,2 miljoen kg fosfaat, dat daarmee onder het plafond van 84,9 miljoen kilogram fosfaat ligt. In 2021 is er een verdere daling van de mestproductie onder het sectorale plafond voor varkens. De stikstof en fosfaatproductie van varkens is gedaald tot respectievelijk 88,9 miljoen kg stikstof en 34,5 miljoen kg fosfaat, dat daarmee verder onder het plafond van 99,1 miljoen kg stikstof en 39,7 miljoen kilogram fosfaat komt.⁹ De stikstof en fosfaatproductie van pluimvee is gedaald tot 54,3 miljoen kg stikstof en 23,2 kg fosfaat, dat daarmee onder het plafond van 63,3 miljoen kg stikstof en het plafond van 27,4 miljoen kilogram fosfaat.

⁹ De plafonds voor productie van stikstof en fosfaat zijn neergelegd in artikel 18a Meststoffenwet.

2.3 Trends in productierechten

Tabel 3: Trends in productierechten¹⁰

Productierechten in omloop		2018	2019	2020	2021
Varkensrechten	Concentratiegebied Zuid	4.900.376	4.888.719	4.805.725	4.315.466
	Concentratiegebied Oost	2.283.094	2.285.392	2.256.020	2.178.875
	Overig	1.513.368	1.508.522	1.523.995	1.553.341
	Totaal	8.696.839	8.682.633	8.585.740	8.047.682
Pluimveerechten		67.162.161	67.162.083	67.160.662	67.160.550
Fosfaatrechten		85.712.933	85.766.283	85.567.475	85.073.261

In 2021 zijn de effecten zichtbaar van saneringsmaatregelen gericht op de varkenshouder. In 2021 zijn er rechten doorgehaald in het kader van ruimte voor ruimte regelingen van verschillende provincies en in het kader van de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen.¹¹ Voor een deel waren deze rechten nog in gebruik in 2021.

Het aantal fosfaatrechten is in 2021 verder gedaald door de afoming van rechten bij overdrachten, ondanks de afhandeling van bezwaren, de toekenning van fosfaatrechten op basis van de knelgevallenregeling, de herbeoordeling jongvee en de afhandeling van bezwaar- en beroepsprocedures.

2.3.1 Fosfaatrechten

Tabel 4: Toekenning fosfaatrechten

Toekenning fosfaatrechten	fosfaatrechten
Aan grondgebonden bedrijven ¹²	26.067.140
Aan niet-grondgebonden bedrijven	64.182.639
Totaal	90.249.779

Op de niet-grondgebonden bedrijven is per 1 januari 2018 een generieke korting van 8,3% toegepast op het aantal toegekende fosfaatrechten op basis van de referentiedatum van 2 juli 2015. Dit om de fosfaatproductie van melkvee terug te brengen en onder het productieniveau van fosfaat te komen als opgenomen in derogatiebeschikking 2020-2021. Het aantal toegedeelde rechten aan niet-grondgebonden bedrijven, zoals weergegeven in de tabel, is inclusief deze generieke korting. Volledig grondgebonden bedrijven zijn geheel vrijgesteld van de generieke korting.

Tabel 5: Handel in fosfaatrechten, afoming en fosfaatbank

Handel in fosfaatrechten, afoming en fosfaatbank	2018	2019	2020	2021
Totaal overgedragen rechten	5.333.159	5.644.746	5.786.123	5.799.475
Afgeroomde rechten	422.971	358.764	522.876	517.734
Rechten in fosfaatbank	0	0	0	124.880

Bij het overdragen van fosfaatrechten wordt een percentage van de overgedragen fosfaatrechten afgeroomd. Op 13 juni 2019 is dit percentage verhoogd van 10% naar 20%¹³, zodat het aantal fosfaatrechten sneller afnam.

¹⁰ De aangehouden peildatum is 1 januari van het volgende jaar.

¹¹ Zie ook: <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/sanering-varkenshouderijen>.

¹² Grondgebonden als gedefinieerd in de goedkeuringsbeschikking SA.46349 (2017/N), o. 28 p. 6.

¹³ Als gepubliceerd in het Staatsblad op 5 juni 2019, beschikbaar op: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2019-212.html>.

De afgeroomde rechten zijn tot 15 februari 2021 doorgehaald, en vanaf die datum toegevoegd aan de (nog niet opengestelde) fosfaatbank, omdat het aantal fosfaatrechten in gebruik voor het houden van melkvee onder het fosfaat sectorplafond van 84,9 miljoen kg fosfaat was gekomen. Van de huidige fosfaatrechten is ruim 600.000 kg in gebruik voor het houden van jongvee van vleesvee.¹⁴

2.4 Excretiefactoren varkens, pluimvee en melk- en kalfkoeien

De definitieve excretiefactoren (berekening van excretie waarbij opname van voer wordt verminderd met vastlegging in dierlijke producten) voor 2020 zijn nog niet bekend. Tabel 6 geeft de definitieve excretiefactoren voor 2019. Hiermee wordt voldaan aan artikel 12, eerste lid, onder d, van de derogatiebeschikking 2020-2021. De excretiefactoren zijn berekend door de Werkgroep Uniformering Mestcijfers (WUM), die achteraf zo goed mogelijk heeft berekend wat de inhoud van het rantsoen is geweest en zodoende de mestproductie heeft berekend. Voor een verdere toelichting ten aanzien van het vaststellen van de excretiefactoren de website van het CBS: <https://longreads.cbs.nl/dierlijke-mest-en-mineralen-2018/uniforme-rekenmethodiek/>.

Tabel 6: Mestproductie en mineralenuitscheidingsfactoren van melk- en kalfkoeien, varkens en pluimvee (Bron CBS; definitieve cijfers 2020)

Diercategorie	Mestproductie		Mineralenuitscheiding	
	Drijfmest kg/dier/jaar	Vaste mest kg/dier/jaar	Stikstof kg N/dier/jaar	Fosfaat kg 205/dier/jaar
Melk- en kalfkoeien*			142,3	39,3
Varkens				
• Vleesvarkens	1000		11,6	4,1
• Opfokzeugen en -beren	1200		15,0	6,6
• Gedekte zeugen, kraamzeugen en overige fokzeugen**	4500		31,5	14,6
• Opfokberen. 50 kg en meer	1200		15,0	6,6
• Dekrijpe beren	3200		21,9	11,2
Kippen				
• Vleeskuikens		11,6	0,44	0,12
• Ouderdieren van vleesrassen, jonger dan 19 weken		8,2	0,36	0,21
• Ouderdieren van vleesrassen, 19 weken en ouder		20,0	0,96	0,47
• Leghennen, jonger dan 18 weken		6,5	0,37	0,17
• Leghennen, 18 weken en ouder		17,5	0,80	0,40
Vleeseenden en kalkoenen				
• Vleeseenden		45,0	0,68	0,36
• Kalkoenen		60,0	1,65	0,69

* gebaseerd op gemiddelde in geheel Nederland voor alleen de stal periode. Weide periode 2020 is niet bekend.

** Inclusief biggen

¹⁴ Zie hiervoor de brief aan de Tweede Kamer van 18 mei 2020. Beschikbaar op: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/05/18/voortgang-verlenging-derogatie-en-diverse-dossiers-mestbeleid>.

2.5 Resultaten Derogatie 2021

Tabel 7: Aantal aangevraagde en verleende derogatievergunningen 2021

Derogatievergunningen 2021	Aantallen
Aanvragen geregistreerd	16.869
Aanvragen te laat / ingetrokken door ondernemer/ uitgesloten	341
Verleende vergunningen	16.528

Tabel 8: Ontwikkeling aantal aanmeldingen derogatievergunning

Jaar	Aanmeldingen	Vershil % huidig jaar t.o.v. voorgaand jaar	Landbouwgrond totaal ha	Grasland ha	Percentage grasland
2006	25.415	0,0%			
2015	19.812	2,3%	834.529	738.448	89%
2016	19.564	-1,3%	846.519	740.517	88%
2017	19.137	-2,2%	839.610	738.913	88%
2018	18.146	-5,5%	779.022	684.528	88%
2019	18.118	-1,4%	812.350	717.611	88%
2020	17.041	-4,9%	764.751	667.596	87%
2021	16.869	-1,0%	753.338	662.925	88 %

In 2021 was er een lichte afname van het aantal aanmeldingen voor een derogatievergunning en het areaal.

2.5.1 Derogatie spreiding per gemeenten

Zie bijlage 1.

3 Controle en handhaving

3.1 Controle en handhaving derogatie 2021

Tabel 9: Administratieve controles derogatie 2021

Administratieve controleresultaten derogatievoorwaarden 2021	Aantallen
Aantal administratieve controles 2021 (100%)¹⁵	16.528
Aantal na eerste controle akkoord	16.406
Aantal na eerste controle niet-akkoord	122
Bevindingen niet-akkoord	122
Opgave eindvoorraad meststoffen 2020	91
80% grasland eis	7
Rapport van bevindingen NVWA	24
Hersteld / verdiepend onderzoek = akkoord	36
Hersteld / verdiepend onderzoek = in onderzoek of akkoord NVWA	67

Tabel 10: Fysieke controles derogatie 2021

Fysieke controleresultaten derogatievoorwaarden	Aantallen
Aantal fysieke controles 2021¹⁶	802
Aantal akkoord	704
Aantal niet-akkoord	98
Percentage akkoord	88%
Percentage niet-akkoord	12%
Bevindingen niet-akkoord	114
Bemestingsplan	61
Grondbemonstering	41
80% grasland	7
Overige voorwaarden	5
Fosfaatkunstmest verbod	0
Vervolgacties en/of sanctiemaatregelen¹⁷	
Schriftelijke waarschuwing	59
Rapporten van bevindingen naar RVO	39

¹⁵ Bedrijven met een derogatievergunning worden 100% administratief gecontroleerd door RVO. Wanneer er op basis van deze controle een vermoedelijke overtreding wordt geconstateerd, vindt er een nader onderzoek plaats. Het nader onderzoek en de uitkomsten daarvan zijn onderdeel van de controleresultaten opgenomen in hoofdstuk 3.2 en in bijlage 2.

¹⁶ Bij de 802 derogatie-inspecties zijn 138 inspecties niet-akkoord bevonden. Aangezien tijdens deze inspecties ook andere aspecten worden gecontroleerd, kan het voorkomen dat een inspectie waarbij de derogatievoorwaarden akkoord waren de gehele inspectie toch als niet-akkoord is beoordeeld. Bij 40 inspecties was dit het geval. Daarom is in tabel 10 vermeld dat in plaats van 138 niet-akkoorden er voor de derogatievoorwaarden sprake was van 98 niet-akkoorden van de derogatievoorwaarden. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan tussen de aantallen akkoord/niet-akkoord in deze tabel 10 met de tabel op blz. 37 waar de aantallen op inspectie-niveau worden vermeld.

¹⁷ Het gaat hier om interventies die zijn opgevoerd m.b.t. overtredingen van de derogatievoorwaarden 2021. Tijdens dezelfde inspecties kunnen interventies zijn opgevoerd voor andere overtredingen. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan met de aantallen in de tabellen op blz. 37 in deze rapportage.

In 2021 is het aantal afgeronde fysieke controles van derogatiebedrijven van 5% net niet gehaald (realisatie 4,9%). Een klein aantal dossiers zijn nog niet administratief afgerond en zijn daarom niet in dit aantal meegenomen.

Tabel 11: Totaal controles en derogatievergunningen 2021

Derogatie 2021		Aantallen
Administratieve controle vergunningen		16.528
Fysieke controle vergunningen		802
Controle percentage administratieve controles		100%
Controle percentage fysieke controles		4,9%
Ingetrokken derogatievergunningen 2021		19
Intrekken derogatievergunning 2021: 80% grasland eis		
Intrekken derogatievergunning 2021: opgave eindvoorraad		
Intrekken derogatievergunning 2021: rapport van bevindingen NVWA ¹⁸		
Percentage voldaan aan de voorwaarden		99,9%
Percentage niet-voldaan aan de voorwaarden		0,1%
Netto aantal toegekende derogatievergunningen 2021 ¹⁹		16.528

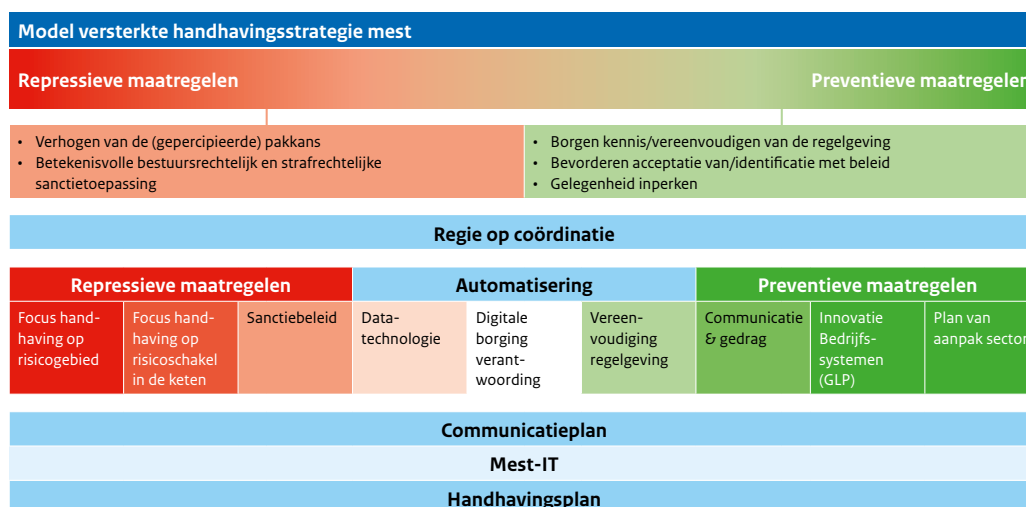

Derogatie	2018	2019	2020	2021
Percentage voldaan aan de voorwaarden	99,8%	99,8%	99,9%	99,9%
Percentage niet-voldaan aan de voorwaarden	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%

In 2021 was het aantal bedrijven dat een derogatievergunning heeft aangevraagd en voldeed aan de voorwaarden na administratieve en fysieke controle hoog, evenals eerdere jaren.

3.2 Versterkte handhavingsstrategie (VHS) Mest²⁰

Figuur 1: Schematisch overzicht Versterkte Handhavingsstrategie

¹⁸ De ingetrokken derogatievergunningen op basis van rapport van bevindingen NVWA in april 2021.

¹⁹ Op 31 december 2021.

²⁰ Beschikbaar op: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-856981.pdf>.

In navolging van artikel 4 tweede lid van de derogatiebeschikking heeft Nederland een Versterkte Handhavingsstrategie (VHS) Mest opgesteld. Een belangrijk onderdeel van de VHS Mest is een gebiedsgerichte en risicogerichte aanpak als beschreven in artikel 4, tweede lid, onder b, van de derogatiebeschikking 2020-2021.

Een belangrijk spoor van de VHS Mest is de gebiedsgerichte aanpak die is gericht op drie gedefinieerde risicogebieden: De Peel, Gelderse Vallei en Twente. Binnen het gebiedsgericht handhaven is bewust gekozen voor een gezamenlijke aanpak met Openbaar Ministerie (OM), politie en regionale partners, zoals provincies, omgevingsdiensten en waterschappen. Uiteindelijk dient deze samenwerking zich uit te betalen in meer uitwisseling van informatie- en databestanden en bredere risicoanalyses dat resulteert in een betere, risicogerichte selectie van te controleren bedrijven. Over de gebiedsgerichte aanpak in 2021 wordt gerapporteerd in paragraaf 3.2.1.2.

Intermediaire ondernemingen worden binnen de risicogerichte handhaving gezien als risicogroep. Binnen deze groep worden ondernemers risicogericht geselecteerd. Doel van deze aanpak is dat de naleving door intermediaire ondernemers toeneemt. Indirect dient deze aanpak ook bij te dragen aan een betere naleving door de primaire bedrijven, aangezien zij als klanten meegenomen worden in het onderzoek (ketenaanpak). Over de risicogerichte aanpak in 2021 wordt gerapporteerd in paragraaf 3.2.1.3.

Naast gebieds- en risicogerichte handhaven wordt er vanuit de VHS Mest ook ingezet op I(C)T-projecten die zich richten op automatisering en het vereenvoudigen van de regelgeving. De voortgang van de implementatie is beschreven in onderdeel 3.2.3.

In dit hoofdstuk zijn agrarische bedrijven gecategoriseerd op basis van NSO-typing voor agrarische bedrijven in Nederland.²¹ Onderstaand een indicatieve toelichting van de categorieën die daarbij zijn gehanteerd:

- Rundvee: bedrijven met melkvee, overige rundvee, witvleeskalveren en, of rosevleeskalveren.
- Varkens: bedrijven met fokvarkens, vleesvarkens en, of opfokvarkens.
- Pluimvee: Bedrijven met vleeskuikens, leghennen, ouderdieren, kalkoenen, vleeseenden en, or overig pluimvee.
- Akkerbouw: bedrijven met grond voor akkerbouw, tuinbouw en, of sierteelt.
- Gemende bedrijven: bedrijven met pluimvee en varkens of varkens en melkvee.
- Overige mest producerende bedrijven: bedrijven met paarden, schapen, geiten of overige staldieren.
- Overige bedrijven: onder andere bedrijven zonder of met kleine economische activiteiten in 2021, beëindigde bedrijven in 2021, voerleveranciers, bedrijven die in 2021 zijn overgedragen (om die reden veelal bedrijven die geen gecombineerde opgave indienen) en tuinbouwbedrijven met grond.
- Intermediair: Geregistreerde intermediaire ondernemingen bij RVO.

3.2.1 Repressieve maatregelen²²

Met de implementatie van de VHS Mest wordt de kwaliteit van controle en handhaving aanzienlijk verbeterd door risico's beter inzichtelijk te maken en op basis daarvan meer risicogericht (notoire) overtredders aan te pakken en de naleving van wet- en regelgeving te verhogen. Er wordt meer samengewerkt door informatie te delen tussen de handhavingsdiensten en partnerorganisaties in de aangewezen risicogebieden. Controle en handhaving is meer gericht op de essentiële risicovolle handelingen en ketenschakels. Het doel van controle en handhaving is het vinden van overtredingen en in het bijzonder overtredingen met grote gevolgen voor mens en milieu. Door de gezamenlijke inzet van controle en handhaving te richten op de meest risicovolle schakels neemt de pakkans toe en leidt de gepleegde inzet tot een groter afschrikwekkend effect en heeft daarmee ook een groter positief effect op het verminderen van fraude en het verbeteren van de naleving. De vastgestelde niet-akkoorden die deze risicogerichte aanpak voortbrengen geven daarmee niet een representatief beeld van de naleving in de verschillende sectoren. Indien een fysieke controle leidt tot een niet-akkoord ligt het voor de hand dat de risicoanalyse goed is uitgevoerd en de fysieke inspectiecapaciteit op de juiste handeling en ketenschakel is ingezet.

²¹ Zie voor meer informatie over de NSO-typing <https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksinstituten/economic-research/over-ons/data-modellen-en-tools/bedrijfsomvang-en-type.htm>.

²² Hoofdstuk 4, p.14 van de VHS Mest.

Toezicht en handhaving op het mestbeleid

Toezicht op de naleving van de Nederlandse mestregelgeving is een gecombineerde verantwoordelijkheid van Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). RVO voert administratieve controles uit en verzorgt de communicatie met ondernemers over alle verplichtingen en regelingen van het mestbeleid. De NVWA is verantwoordelijk voor controles in het veld. Dit gebeurt in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

De administratieve controle kent twee type onderzoeken, te weten integrale onderzoeken (het uitvoeren van een integraal onderzoek betekent dat een bedrijf wordt gecontroleerd op één of verschillende stelsels van de Meststoffenwet) en administratieve verplichtingen en ingangscontroles (controles gericht op inzend- en invulgedrag (bijlage M van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet)).

RVO voert de handhaving bestuursrechtelijk uit. Bestuursrechtelijke handhaving kent reparatoire en bestraffende maatregelen.²³ Het geven van een waarschuwing, het gebruiken van bestuursdwang of het opleggen van een last onder dwangsom (LOD) heeft een reparatoir karakter. Het opleggen van een bestuurlijke boete is een sanctie met een bestraffend karakter. Er worden ook andere bestuurlijke maatregelen toegepast, zoals het verwijderen van een registratie, het intrekken van een vrijstelling of ontheffing en het intrekken van de derogatievergunning.

De handhaving van het mestbeleid wordt programmatisch aangepakt en is een samenwerking tussen de NVWA en de RVO. Programmatisch handhaven is een proces waarin risico's van niet-naleving en milieurisico's worden ingeschat. Op basis van de risico's worden prioriteiten vastgesteld en met behulp van een doelgroepanalyse wordt vervolgens een interventiestrategie bepaald. RVO maakt daarbij een eerste analyse op basis van de verschillende datasets waar het over beschikt. Het vervolgens risico- en doelgroepgericht selecteren van bedrijven is een samenwerking tussen de NVWA en RVO. In gezamenlijkheid worden op basis van data-analyse bedrijven geselecteerd voor fysieke inspecties. Deze analyse wordt door de NVWA verder verfijnd en inspecties ingepland naar rato van de beschikbare capaciteit. De interventies kunnen zowel preventief als repressief van aard zijn.

Na het vaststellen van één of meerdere overtredingen bij inspecties door de NVWA wordt veelal een bestuursrechtelijke boete opgelegd. Hiertoe worden de bevindingen van de NVWA-inspecties omschreven in boeterapporten, die voor sanctionering naar RVO worden gestuurd. Dit gebeurt vooral bij het overschrijden van de gebruiksnormen en het niet naleven van de verantwoordingsplicht, de mestverwerkingsplicht en administratieve voorschriften. Ook het niet voldoen aan de voorwaarden voor derogatie wordt aan RVO doorgegeven.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid van strafrechtelijke handhaving. Waar beide handhavingswegen open staan (bestuursrechtelijk en strafrechtelijk) wordt voor de strafrechtelijke weg gekozen bij herhaalde, grote overtredingen, overtredingen gepleegd in georganiseerd verband en complexe of frauduleuze constructies. Ook kan vanuit bestuursrecht worden overgeschakeld naar strafrecht als de ernst of omvang van de overtredingen hier aanleiding toe geeft en strafrechtelijke handhaving effectiever is of bij complexe of frauduleuze constructies. Bij strafrechtelijke handhaving is de vervolging aan de divisie Inlichtingen en Opsporingsdienst van de NVWA onder leiding van het Openbaar Ministerie (OM) en de behandeling ter zitting en een eventuele strafoplegging aan de strafrechter.

Een aantal overtredingen kan uitsluitend strafrechtelijk worden gehandhaafd en niet bestuursrechtelijk. Het betreft overtredingen van productierechtenstelsels, van de regels inzake de verhandeling van meststoffen en van de gebruiksvoorschriften.

²³ Zie ook RVO 'Boetebeleid Meststoffenwet', p.11-13, beschikbaar op: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/10/Boetebeleid_Meststoffenwet_RVO.nl_.pdf.

3.2.1.1 *Gevolgen van COVID-19 virus voor handhaving in 2021*

Gevolgen voor administratieve controles

Bij de uitvoering van de taken van RVO is aangesloten bij de richtlijnen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), dit betekent bijvoorbeeld dat het voeren van zienswijzegesprekken zo veel mogelijk op afstand (telefonisch) zijn gehouden. Bij uitzondering was er de mogelijkheid tot bezoek aan een vestiging, zodat de belangen van betrokkenen niet werden geschaad. De uitvoering van de taken van RVO in 2021 is wat betreft aantallen onderzoeken en sancties in beperkte mate beïnvloed door corona.

Gevolgen voor fysieke inspecties

Voor de uitvoering van de taken van de NVWA (het uitvoeren van fysieke controles) is aangesloten bij de richtlijnen van het RIVM.

De fysieke controles van de NVWA, kenden vooral in het eerste kwartaal van 2021 nog langere doorlooptijden als gevolg van COVID-19. Dit had onder andere te maken met de werkwijze dat een deel van de administratie en informatie vooraf per mail of post werd aangeleverd door de geïnspecteerde (of diens adviseur) om de contactmomenten zoveel mogelijk te beperken. Bij niet volledige aanlevering of het opvragen van aanvullende gegevens door de NVWA vergde het meer tijd dan normaal om informatie te verkrijgen.

Bij fysieke controles gedurende geheel 2021 waren de goedgekeurde Coronaprotocolen van de NVWA leidend. De NVWA kon alleen toezichtstaken blijven uitvoeren met inachtneming van de maatregelen, dus op een veilige manier. Daarbij waren er praktische problemen. Zowel aan de kant van de inspecteur als bij de geïnspecteerde was er geregeld sprake van vrees voor het COVID-19 virus waardoor bedrijfsbezoeken op het laatste moment niet werden uitgevoerd of toegestaan. Ook was er aan beide kanten regelmatig sprake van een positieve Coronatest of contacten met een positief getest persoon, waardoor de betrokkenen in quarantaine dienden te gaan en de geplande controles niet door konden gaan en er opnieuw afspraken gemaakt moesten worden.

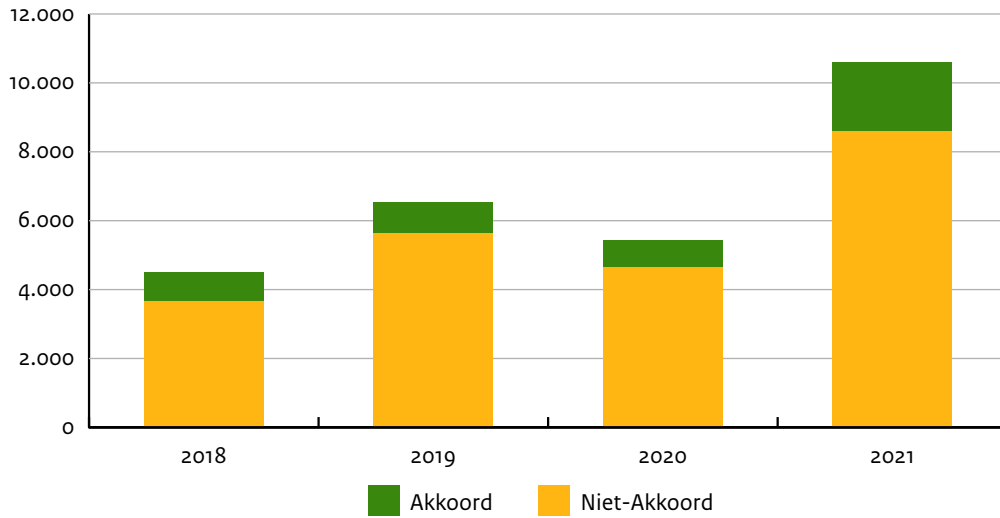
Verder zijn naast 'gewone' COVID-19 besmettingen bij inspecteurs, met bijbehorende quarantaine, ook gevallen bekend van long-COVID. Dat maakt, dat deze categorie inspecteurs lange tijd uit de rolatie waren. Lopende dossiers kregen hierdoor langere doorlooptijden. Dit had tot gevolg, dat er minder fysieke controles uitgevoerd konden worden.

3.2.1.2 *Algemeen toezicht en handhaving*

Administratieve controles

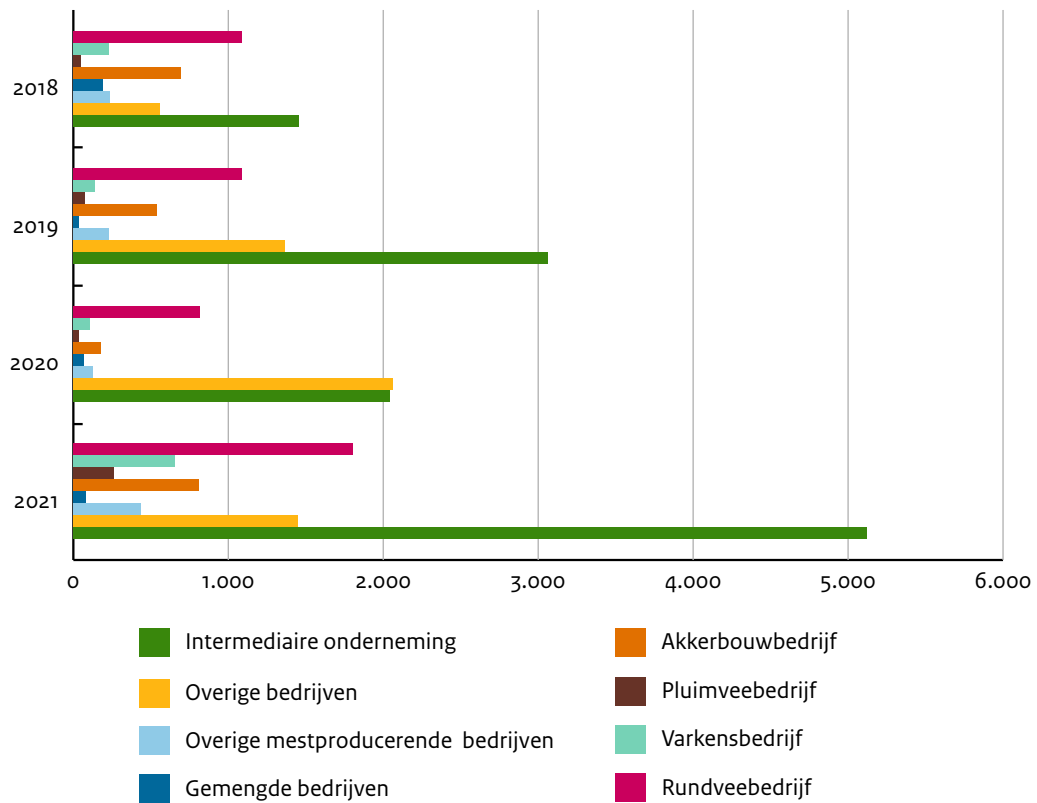
De administratieve controles in het kader van de Meststoffenwet worden uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Controles van RVO (inzend- en invulgedrag en doorrekening naleving zoals bij gebruiksnormen) zijn risicogericht wat inhoudt dat een bedrijf wordt gecontroleerd indien ingeschat wordt dat er een reële kans is dat een of meer overtredingen aangetroffen gaan worden. Dit verklaart het hoge aantal niet-akkoorden.

Figuur 2: Aantal administratieve controles (akkoord en niet-akkoord) per jaar

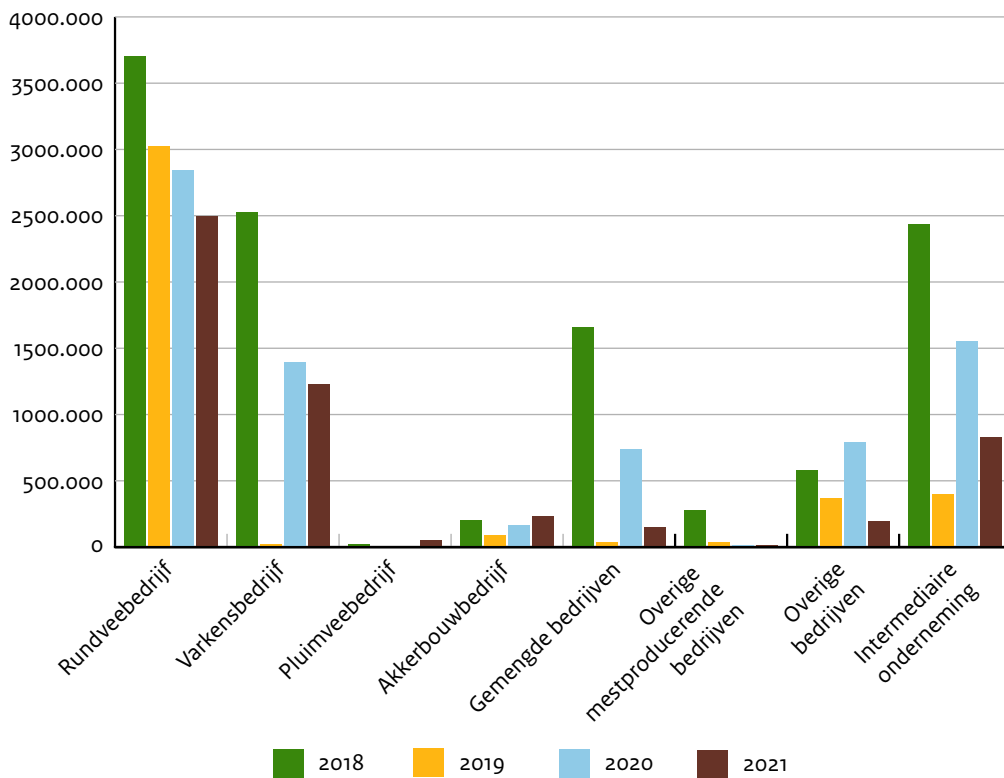

In 2021 zijn er mede door 'flitspaalcontroles', als aangekondigd in de voortgang van de VHS Mest in de rapportage over 2020, meer administratieve controles uitgevoerd. Het betreft met name administratieve controles op intermediaire ondernemingen zoals te zien in onderstaande figuur (figuur 3).

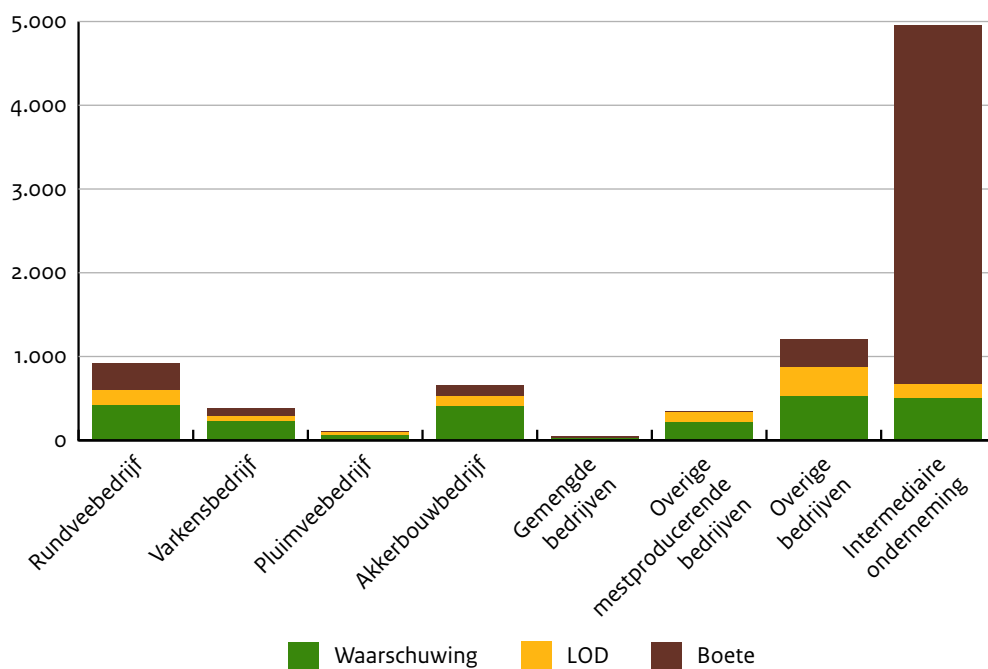
Figuur 3: Aantal controles per bedrijfscategorie per jaar

Figuur 4: Boetebedragen per jaar per categorie bedrijven

Figuur 5: Opvolging niet-akkoorden 2021

Uit figuur 3 komt naar voren dat in 2021 er fors meer administratieve controles zijn uitgevoerd, met name bij intermediairs. Uit figuur 4 komt naar voren dat het totale boetebedrag in 2021 lager was dan in 2020.

Fysieke controles

De fysieke controle resultaten hebben betrekking op de werkzaamheden van de NVWA. Zoals beschreven op pagina 26 van de VHS Mest worden de kritieke prestatie indicatoren (KPI's), te weten toezichtintensiteit (TI) en handhavingspercentage (HHP) gehanteerd om een beeld te geven van de voortgang van de implementatie van de VHS Mest.²⁴ Toezichtintensiteit geeft de mate weer waarin toezicht door de NVWA heeft plaatsgevonden binnen een bepaalde bedrijfscategorie. De toezichtintensiteit wordt berekend door het totaal aantal bedrijven in een bedrijfscategorie te delen door het aantal uniek gecontroleerde bedrijven. Het handhavingspercentage is het percentage controles waarbij een controle een overtreding is vastgesteld. De KPI's worden weergegeven per bedrijfscategorie, die in 2019 is doorgevoerd in de administratieve systemen van de NVWA. Over eerdere jaren kon in de administratie deze categorisering van bedrijven niet met terugwerkende kracht doorgevoerd worden. De weergave is daarom pas mogelijk vanaf het jaar 2019.

Tabel 12: Fysieke controles toezichtintensiteit en handhavingspercentage

Toezichtintensiteit	2019	2020	2021
Rundveebedrijf	5%	4%	4%
Varkensbedrijf	4%	6%	4%
Pluimveebedrijf	3%	1%	2%
Akkerbouwbedrijf	1%	1%	1%
Gemengde bedrijven	10%	10%	15%
Overige mestproducerende bedrijven	1%	1%	2%
Overige bedrijven	3%	12%	5%
Intermediaire onderneming	24%	36%	25%
Totaal	3%	4%	3%
Handhavingspercentage	2019	2020	2021
Rundveebedrijf	21%	19%	22%
Varkensbedrijf	24%	31%	24%
Pluimveebedrijf	56%	36%	59%
Akkerbouwbedrijf	13%	16%	20%
Gemengde bedrijven	20%	20%	9%
Overige mestproducerende bedrijven	24%	24%	30%
Overige bedrijven	17%	6%	17%
Intermediaire onderneming	35%	16%	16%
Totaal	23%	17%	21%

Ten algemene is in 2021 de toezichtintensiteit, mede door de gevolgen van corona gedaald. Het handhavingspercentage is lager dan in 2019 en hoger dan in 2020. In 2021 is het toezicht op intermediairs, die in de VHS Mest zijn geïdentificeerd als een risicovolle schakel, iets lager dan in 2020 maar onverminderd hoog geweest. In 2021 is 25% van de intermediairs geïnspecteerd. In het licht van de derogatiebeschikking 2020-2021 (artikel 4, tweede lid, onder h) was de eis een toezichtintensiteit van 5,5% van varkenshouderijen. De toezichtintensiteit op bedrijven met hoofdzakelijk varkens was in 2021 lager, met 4%. Daarnaast zijn er ook 'Overige bedrijven' met varkens gecontroleerd, in totaal heeft de NVWA 168 bedrijven met varkens gecontroleerd in 2021. De handhavingspercentages, waaruit onder andere de risicogerichtheid van controles naar voren komt, laten een wisselend beeld zien.

²⁴ De NVWA hanteert vanaf 2020 voor het berekenen van het handhavingspercentage het aantal uniek gecontroleerde bedrijven in plaats van het aantal controles. Voor het toezichtintensiteit percentage werd het aantal inspecties op een totale populatie van 50000 bedrijven berekend in plaats van het aantal unieke bedrijven met minimaal 1 maatregel op het totaal aantal geregistreerde bedrijven.

Tabel 13: Fysieke controles per jaar en opvolging niet-akkoorden.

Fysieke controles mest totaal	2018		2019		2020		2021	
Aantal gereed		3057		2890		3163		2678
Aantal akkoord	2643	88%	2358	82%	2751	87%	2261	84%
Aantal niet-akkoord	355	12%	532	18%	412	13%	417	16%
Afdoening niet-akkoord	2018		2019		2020		2021	
Proces verbaal (incl combibon)		50		115		57		122
Rapport v Bevindingen RVO		274		315		294		215
Rapport v Bevindingen TBM		10		6		10		16
Schriftelijke waarschuwing		112		135		107		105
Brief		1		5		0		0
Overig		0		0		0		4
Geen rapportage opgemaakt		11		8		19		

In 2021 zijn er, mede vanwege de gevolgen van COVID-19 (ziekte NVWA-inspecteurs en terughoudendheid bij te inspecteren bedrijven), minder inspecties in het mestdomein uitgevoerd door de NVWA (daargelaten derogatiecontroles).

3.2.1.3 Risicogericht handhaven

Risicogericht handhaven is een dynamisch en programmatisch proces. Op het niveau van de strategische planning van administratieve en fysieke inspecties gaat het er met name om in de jaarlijkse cyclus te bepalen hoe de beschikbare inspectiecapaciteit van RVO en NVWA zo goed mogelijk ingezet kan worden, naast reguliere inspecties zoals derogatiecontroles. Bij die strategische afweging worden de risico's van niet-naleving ingeschat, waarbij doelgroepenanalyses worden betrokken. Op basis daarvan worden prioriteiten vastgesteld en vastgelegd in het gezamenlijke jaarlijkse handhavingsplan van RVO en de NVWA. Op operationeel niveau gaat het om inspecteurs en hun team die op basis van deze planning, beschikbare informatie van RVO en NVWA, ervaring en interne en externe signalen, inspecties uitvoeren op de desbetreffende bedrijven.

In onderstaande tabel wordt de capaciteit die voor de VHS Mest vooraf is begroot en uiteindelijk is gerealiseerd voor gebiedsgericht handhaven en handhaving bij intermediairs door RVO en NVWA weergegeven.

Tabel 14: Urenverdeling Versterkte Handhavingsstrategie Mest

Onderdeel	Organisatie	2018 Realisatie	2019 Realisatie	2020 Realisatie	2021 Realisatie
Gebiedsgericht handhaven	NVWA	30.733	25.853	28.857	29.119
	RVO	1.317	9.392	8.759	8.237
Intermediair & covergisting	NVWA	17.304	27.315	20.015	14.813
	RVO	6.391	9.000	8.307	7.930

RVO heeft licht minder uren hoeven in te zetten nu de gebiedsgerichte aanpak en de aanpak gericht op intermediairs loopt.

Er zijn door de NVWA minder uren ingezet om intermediairs te controleren, omdat controles lastiger waren uit te voeren in verband met het COVID-19 virus (zie ook hoofdstuk 3.2.1.1).

Om de inzet van de NVWA te laten zien op grotere en, of complexere dossiers worden dossiers die meer tijd vergen dan 100 uur in beeld gebracht. Dit zijn de aantallen dossiers die afgerond zijn in 2021 of in voorgaande jaren en het totaal aantal uren dat op deze dossiers is ingezet.

Tabel 15: Aantal dossiers aan fysieke controles meer dan 100 uur

	2020	2021
Aantal dossiers > 100 uur	98	65
Waarvan afgebroken dossiers	4	2
Inspectie-uren dossiers > 100 uur	17.850	13.970

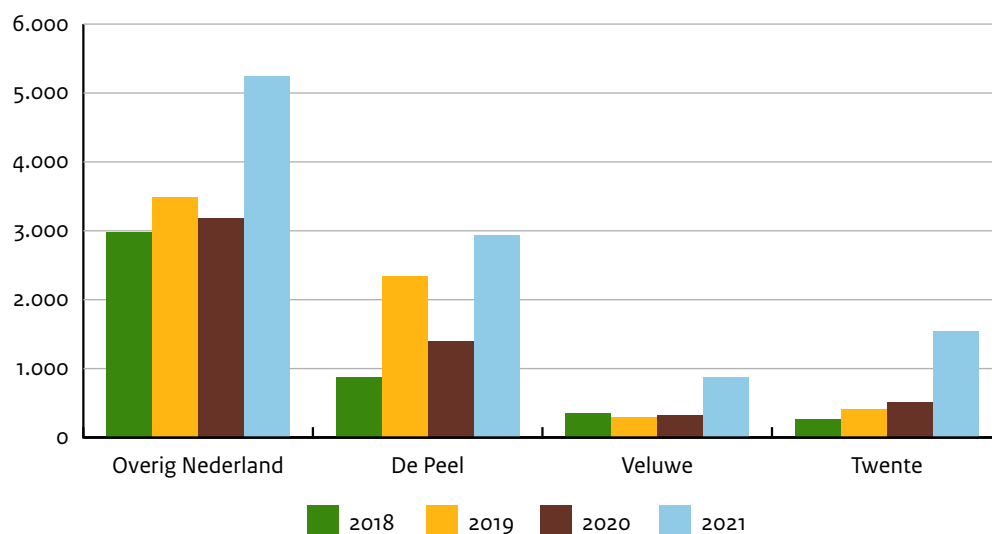
De NVWA heeft in totaal in 2021 63 dossiers afgerond en er 2 stopgezet van meer dan 100 inspectie-uren. In totaal ging het om 13.970 uur die in 2021 en de jaren daarvoor zijn ingezet om deze dossiers af te ronden.

3.2.1.4 Gebiedsgericht handhaven

Als aangegeven in hoofdstuk 3.2.2 is de gebiedsgerichte aanpak erop gericht om gezamenlijk met samenwerkingspartners (Waterschappen, Omgevingsdiensten, Provincies, gemeenten, Openbaar Ministerie en Politie) in de aangewezen gebieden (De Peel (Limburg Noord en Oost Brabant), Vallei en Veluwe en Twente) een aantal inspecties uit te voeren. Dit betroffen in 2021 32 inspecties in De Peel, 15 in Vallei en Veluwe en 15 in Twente.

Administratieve controles

Figuur 6: Gecontroleerde feiten per jaar per gebied.

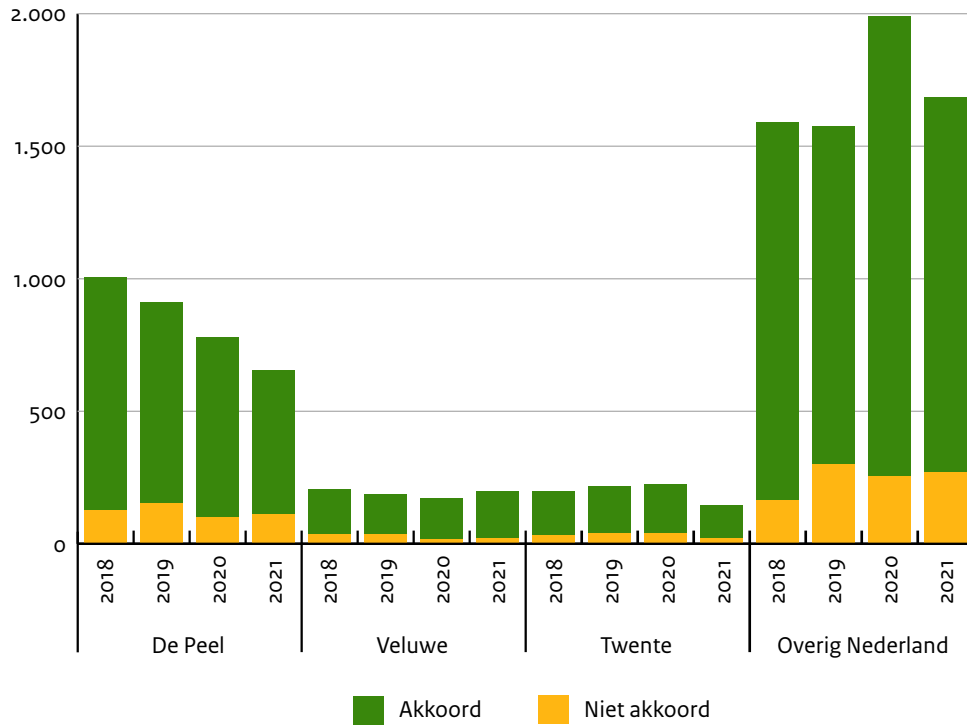

In 2021 heeft RVO in vergelijking met voorgaande jaren in alle gebieden meer administratieve controles gedaan.

Fysieke controles

Figuur 7: Inspecties per gebied

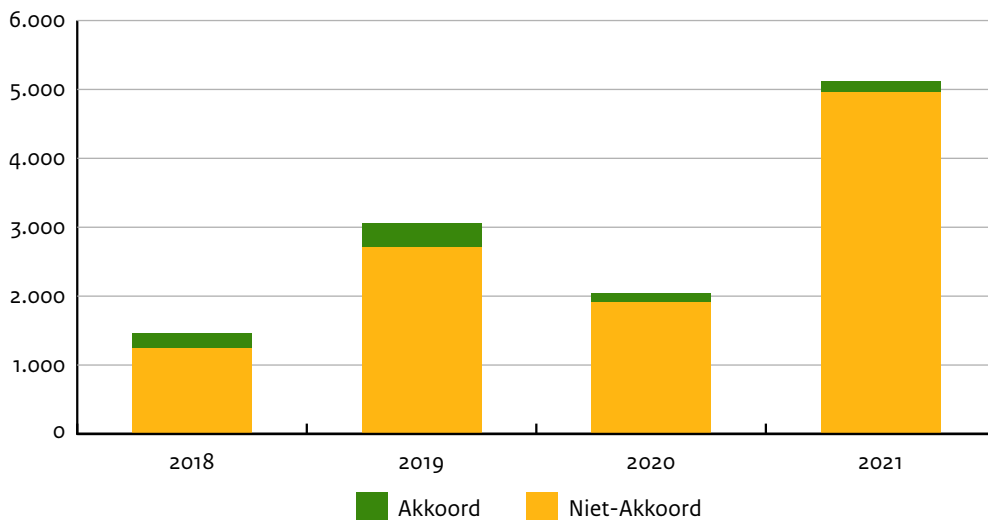

In 2021 zijn er minder fysieke controles geweest dan voorzien, met name in de Peel. Dat hangt mede samen met het COVID-19 virus waarvan de uitbraak in Brabant het hevigst is geweest. Om die reden zijn te inspecteren bedrijven terughoudend geweest.

3.2.1.5 Gericht handhaven op risicovolle schakels (intermediairs en co-vergisters)

Administratieve controles

Figuur 8: Afgehandelde feiten intermediair

In 2021 zijn er meer controles uitgevoerd op intermediairs dan in voorgaande jaren.

Op basis van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) voert RVO sinds 1 januari 2016 antecedentenonderzoeken bij intermediairs uit. Ook bij verdenkingen van onregelmatigheden en bij herhaaldelijke overtredingen kan na een Bibob-toets de registratie doorgehaald worden. Het intrekken van een registratie van een intermediair is een zeer ingrijpende maatregel waarbij zorgvuldigheid van de procedure voorop staat en de zienswijze van de betrokken ondernemers een belangrijke rol speelt. In 2021 zijn 52 nieuwe intermediaire ondernemingen geregistreerd. In 2021 zijn 12 aanvragen afgewezen. RVO publiceert maandelijks een aangepaste lijst met geregistreerde en geschrapte en/of geschorste intermediaire ondernemingen. In 2021 is één intermediair geschorst, in twee gevallen is het Landelijk Bureau Bibob om advies gevraagd. In de onderzoeken waarin advies is aangevraagd is één onderzoek afgesloten in 2021. Het andere onderzoek heeft in 2021 geleid tot het schrappen van een onderneming.

Door RVO wordt ook de regeling SDE+ (Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie) uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. In deze regeling is voor co-vergisting de voorwaarde opgenomen dat aan de Meststoffenwet moet worden voldaan. De NVWA controleert op deze voorwaarden en rapporteert eventuele afwijkingen aan RVO. Dit heeft geleid tot correcties op de subsidiabele productie van SDE beschikkingen in de volgende jaren:

Tabel 16: Correcties covergisting per jaar

Jaar	Aantal correcties
2016	3
2017	4
2018	0
2019	7
2020	4
2021	5

Deze correcties zijn deels nog in de fase van definitieve afhandeling of zijn onderdeel geworden van bestuursrechtelijke procedures. Correcties worden normaliter na afloop van een kalenderjaar doorgevoerd en definitief verwerkt bij de jaarlijkse bijstelling van een beschikking of bij vaststelling.

Fysiske Controles

Tabel 17: Fysiske controle resultaten locatie onafhankelijke controle²⁵

Locatie onafhankelijk Fysiske controles	2019			2020			2021		
	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord
Intermediaire onderneming	113	68	45	51	18	33	12	7	5

²⁵ Locatie onafhankelijke controles (Intermediaire onderneming, Covergisting, Vervoer meststoffen, Export mest, Onafhankelijke monsternamen) hebben voor ongeveer 90%-95% plaats bij als intermediaire ondernemingen gecategoriseerde bedrijven. Sommige inspecties niet, bijvoorbeeld een als varkenshouder gecategoriseerd bedrijf kan een co-vergister hebben en daarop worden gecontroleerd in dat kader en ook een rundveebedrijf kan zonder tussenkomst van intermediair mest transporteren. Daarnaast worden bij sommige intermediairs ook andere controles in relatie tot het mestbeleid gedaan in verband met bijvoorbeeld eigen grond en de aanwending van mest, die controles zijn onderdeel van de aan intermediairs toegerekende controles in tabel 12 en 16 en de tabel in bijlage 2. Om die reden zijn de aantallen controles in tabel 18 en de aantallen controles intermediaire ondernemingen in de tabel fysiske controles in bijlage 2 niet 1 op 1 te vergelijken.

Locatie onafhankelijk	2019			2020			2021		
Fysische controles	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord	Totaal controles	Akkoord	Niet-Akkoord
Covergisting	9	3	6	14	4	10	36	26	10
Vervoer meststoffen	821	726	95	791	748	43	858	795	63
Export mest	90	76	14	86	72	14	150	125	25
Onafhankelijke monsternamen	151	139	12	78	76	2	174	170	4
Totaal	1184	1012	172	1020	918	102	1230	1123	107

Er zijn meer inspecties uitgevoerd in 2021 ten aanzien vervoer, export en onafhankelijke monsternamen dan in 2020. Ook hebben meer inspecties van co-vergisting plaats gehad. In verband met de gevolgen van het COVID-19 virus zijn er evenals in 2020 in 2021 minder intermediairs gecontroleerd op het bedrijf dan in 2019.

3.2.1.6 Informatie over strafrechtelijke onderzoeken

Het domein Meststoffen van de Afdeling Grond (Divisie Inspectie) richt zich naast reguliere selecte – en aselechte inspecties ook op de grotere en complexe onderzoeken. Daarbij vindt vaak samenwerking plaats met andere instanties zoals Omgevingsdiensten, Waterschappen, IL&T, Politie en FIOD. Dat kan in het begin in bestuursrecht, en vervolgens onder het strafrecht, en dan onder leiding van een Officier van Justitie van het Openbaar Ministerie.

Er is een aantal categorieën strafrechtelijke onderzoeken:

1. Strafrechtelijke onderzoeken opgestart en uitgevoerd door Inspectie
2. FEK onderzoeken, opgestart en uitgevoerd door Inspectie met ondersteuning van de IOD
3. IOD onderzoeken, opgestart en uitgevoerd door de IOD met ondersteuning van Inspectie
4. Politie onderzoeken, opgestart en uitgevoerd door de Politie met ondersteuning door Inspectie

Van strafrechtelijke onderzoek door inspectie (categorie 1) zijn in 2021 voor de dossiers Fosfaat, Pluimvee- en Varkensrechten een groot aantal dossiers opgestart, wat heeft geresulteerd in 100 Processen Verbaal (het dubbel van in 2020). Aan die verbaalen zijn 8.876 uren besteed.

In 2021 zijn er relatief minder uren besteed aan Fraude en Expertise Knooppunt (FEK)-onderzoeken (categorie 2). Dat heeft ook te maken met de overloop derogatie dossiers 2020 tot en met april 2021 en de vroege start van derogatie dossiers 2021 in mei van dat jaar. In 2021 is een FEK onderzoek afgerond. Aanleiding van dat onderzoek was een drugslaboratorium waarbij synthetisch drugsafval werd gedumpt in een mestkelder. Er is onderzoek gedaan naar de herkomst van die mest. In 2021 is een FEK onderzoek opgestart naar dumping van mest.

In navolging van mestonderzoeken bij intermediaire ondernemingen zijn in navolging op onderzoeken in 2019 en 2020 op 11 februari 2021 vanuit een Joint Investigation Team met de Belgische autoriteiten invallen geweest op diverse locaties in Nederland. Inspecteurs van Inspectie zijn met onderzoeken bezig om bijvoorbeeld monstermanipulatie vast te stellen, schending van de verantwoordingsplicht en weegfraude.

Vanuit die onderzoeken heeft de NVWA-IOD (categorie 3) een onderzoek gedaan naar witwassen door dezelfde verdachten uit de intermediaire wereld. De Politie heeft vanuit haar rol een onderzoek gestart om die verdachten uit de intermediaire wereld te kunnen aanmerken als een criminele organisatie. Al deze grootschalige onderzoeken worden naar verwachting afgerond in 2022. Voornoemde onderzoeken leveren ook spin-offs (vervolgonderzoeken) op. Een deel van deze intermediairs lijkt vanuit die onderzoeken via meerdere lijnen met elkaar verbonden. Dat vergt veel onderzoek.

Informatie van OM over 2021 volgt nog.

3.2.2 Preventieve maatregelen – Informatie uitwisseling

Tabel 18: Informatie-uitwisseling

Samenwerkings-Partners	Aantal leveringen 2017	Aantal leveringen 2018	Aantal leveringen 2019	Aantal leveringen 2020	Aantal leveringen 2021
Omgevingsdienst	22	20	59	55	73
Politie	6	8	10	9	2
NVWA	21	30	22	13	21
Waterschappen	157	158	170	174	189
Belastingdienst	27	21	81	40	48
Gemeentes	16	18	19	30	17
Provincies	7	18	15	8	6
Rijkswaterstaat	12	12	12	12	12
Totaal	268	285	388	341	368

Onderdeel van de VHS Mest is de bevordering van de uitwisseling van informatie. De cijfers over 2021 laten een stabilisering zien van de samenwerking tussen de betrokken partijen.

3.2.3 Voortgang implementatie VHS Mest in 2022

Ter versterking van de inzet op controle- en handhaving van het mestbeleid is in september 2018 de Versterkte Handhavingsstrategie (VHS) Mest gepubliceerd en wordt sindsdien gewerkt aan de uitvoering. Daarbij is ook aandacht voor verbetering van aspecten van de VHS Mest, zoals samenwerking, en de risico- en gebiedsgerichte aanpak. Om daar meer richting aan te geven wordt ook gewerkt aan een update van de VHS Mest in 2022, mede in navolging van artikel 4 lid 3 van de derogatiebeschikking 2020-2021.

Gebiedsgericht handhaven

Als neergelegd in hoofdstuk 4.1.1 van de VHS Mest wordt met samenwerkingspartners (Waterschappen, Omgevingsdiensten en Provincies) in de geïdentificeerde gebieden (de Peel, Gelderse Vallei en Twente) de operationele handhaving geïntensiveerd en gecoördineerd. Naast de operationele samenwerking met gezamenlijke analyse, selectie van bedrijven en handhavingsacties, wordt er ook aandacht besteed aan communicatie en kennisoverdracht. Ook het Openbaar Ministerie en de Nationale Politie worden waar mogelijk betrokken.

Voor de drie regio's worden in 2022 de afspraken van voorgaande jaren gecontinueerd. Zowel voor de Gelderse Vallei en Twente is afgesproken dat er minimaal 15 bedrijven per gebied gezamenlijk zullen worden geïnspecteerd al dan niet via een voorafgaande analyse door analisten van RVO. In 2021 zijn deze doelstellingen gehaald. Voor de Peel (Brabant-Oost en Limburg-Noord) is de afspraak om 30 dossiers gezamenlijk in onderzoek te nemen en af te ronden. In de Peel zijn er in 2021 32 gezamenlijke inspecties afgerond. Deze gezamenlijke inspecties zijn geïnitieerd door data-analyse vanuit RVO, door een combinatie van bestaande jaarplannen van de partners en/of door signalen/meldingen van één van de partners. In 2021 zijn ondanks de beperkende maatregelen die golden om verspreiding van COVID-19 tegen te gaan de geplande gezamenlijke controles in de regio's doorgegaan. Wel hadden de maatregelen soms tot gevolg dat de controles later in het jaar zijn opgepakt of deels administratief zijn uitgevoerd.

In 2021 is door de samenwerkingspartners in de regio de Peel een traject opgestart om de aansturing van de samenwerking te verbeteren en zo de effectiviteit van de samenwerking te vergroten. Het ministerie van LNV vervult hierin een actieve rol.

Risicovolle schakels in de keten

Naast gebiedsgerichte handhaving, wordt er in de VHS Mest prioriteit gegeven aan risicovolle schakels in de mestketen (hoofdstuk 4.1.2). Deze focus op de geïdentificeerde schakels, intermediairs en co-vergisters, zal landelijk, dus zowel binnen als buiten gebiedsgerichte handhaving, plaats hebben. Naast deze twee

doelgroepen, worden ook de varkenshouders als risicogroep gezien. Gezien de mestafzetkosten van een gemiddeld varkenshouderijbedrijf is er een relatief hoge fraudeprikkel. De inzet voor 2022 is in 2021 afgestemd met het Openbaar Ministerie en opgenomen in het handhavingsplan Meststoffen 2022 dat NVWA en RVO gezamenlijk hebben opgesteld. Er zijn bedrijven met een verhoogd risico in beeld gebracht die gecontroleerd zullen worden, onder meer met de hieronder beschreven flitspaalcontroles.

Risicovolle schakel: intermediair ('flitspaal' controles)

De flitspaal is een werknaam voor het verscherpt toezien op bedrijven. De focus ligt op de risicovolle schakel: de intermediair. Hierbij wordt de binnenkomende data door RVO gecontroleerd en waar nodig wordt er opgetreden. Er zijn semi-geautomatiseerde controles ontwikkeld, die volledig administratief en herhaaldelijk afgehandeld kunnen worden. Deze ontwikkelde controles zijn op het gebied van het systeem van vervoersbewijzen, bemonstering, analyse en inzet van voorgeschreven apparatuur. Het doel is dat binnen een bepaalde tijd de tekortkomingen die RVO bij een intermediaire onderneming heeft gezien, weg worden genomen. De verwachting is dat frequent sanctioneren eraan bijdraagt dat de naleving toeneemt.

Eind 2021 zijn de intermediaire ondernemingen waarbij de naleving sterk is verbeterd uit de flitspaalcontrole gehaald. Daarnaast zijn nieuwe bedrijven toegevoegd die extra gecontroleerd worden aan de hand van de flitspaal controle.

Automatisering

Als beschreven in de VHS Mest in hoofdstuk 4.2 wordt ingezet op toezicht en slimmer handhaven door optimaal gebruik van datatechnologie. Door slim gebruik te maken van een grote hoeveelheid databronnen en moderne technieken (datascience om voorspellend te kunnen selecteren, real-time verantwoording, sensoren, doorstroommeters, 'near infrared spectroscopy' (NIRs)) nemen de mogelijkheden voor digitaal handhaven toe en kan beter ingespeeld worden op afwijkend gedrag of patronen. Dit leidt tot het vergroten van de pakkans door het versterken van de informatiepositie (signalen, netwerken en dossieropbouw) en zichtbaar optreden in risicogebieden. Daarbij is het doel dat de tijd tussen het uitschrijven van een boete en het daadwerkelijk ontvangen ervan door de overtreder aanzienlijk korter wordt (lik-op-stukbeleid). Deze acties moeten leiden tot een betere naleving van de regelgeving. Deze ontwikkeling loopt langs twee initiatieven.

Het real-time melden en volgen van mesttransporten

Op 22 april 2021 is ten behoeve van de invoering van real-time Verantwoording van Mesttransporten (rVDM) een wijziging van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (hierna Ubm) in het Staatsblad gepubliceerd, waarmee is voorzien in een basis voor de nieuwe wijze van verantwoording van het vervoer van dierlijke meststoffen (Besluit van 8 april 2021, Stb. 2021, 192). rVDM betekent dat het papieren Vervoersbewijs Dierlijke Meststoffen (VDM) dat tot op heden de basis vormt voor de verantwoording van de meststromen zal worden vervangen door een volledig digitaal systeem waarmee zoveel als mogelijk vooraf en *real time* meldingen van mesttransporten worden verzonden naar het registratie systeem van de overheid. De basis is dat een vervoerder voorafgaand aan het mesttransport al de basis gegevens, zoals de leverancier, laadplaats, afnemer, losplaats, voertuig waar mee gereden wordt en de datum waarop gereden wordt doorgeeft aan het rVDM systeem. Tijdens het transport worden nog door middel van GPS coördinaten automatisch vanuit het vervoermiddel de laad- en loslocatie en datum/tijdstip doorgegeven. Ook dient onverwijld na het wegen het gewicht van de hoeveelheid geladen mest doorgegeven te worden. De afnemer en leverancier dienen binnen 7 dagen in het rVDM systeem aan te geven of ze akkoord zijn met de gegevens zoals deze in rVDM zijn gemeld.

Na publicatie van deze wijziging van het Ubm in 2021 is gebleken dat er nog aanpassingen noodzakelijk zijn om rVDM optimaal te laten functioneren in de praktijk. Gezamenlijk met sectorpartijen en andere stakeholders is onderzocht hoe de werkbaarheid en robuustheid van het ontworpen rVDM-systeem nog verbeterd kan worden. Uit deze analyse bleek dat het noodzakelijk was om een aantal wijzigingen voor rVDM door te voeren om de werking van het systeem voor zowel overheid als sector te verbeteren. Zo is er onder meer een voorziening ontwikkeld om te borgen dat ook in het geval van een storing, bijvoorbeeld niet beschikbaarheid van mobiel dataverkeer of het niet bereikbaar zijn van het rVDM-systeem, de vervoerders hun meldingen kunnen blijven doen, zodat mesttransporten niet stil komen te staan.

Op basis van bovenstaande inzichten is opnieuw een bescheiden concept-wijziging van het Ubm opgesteld, die eind maart 2022 is aangeboden aan de Raad van State voor advies. Naar verwachting kan deze wijziging voor de zomer worden afgerond. Daarnaast is de concept-wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (hierna Urm), na een eerdere EU-notificatie²⁶, ook verder aangepast en in lijn gebracht met de meest recente inzichten. Hierover heeft van 2 april tot en met 30 april 2022 internetconsultatie plaatsgevonden.²⁷ Na verwerking hiervan zal de voorgenomen wijziging zo snel mogelijk opnieuw genotificeerd worden bij de Europese Commissie voor notificatie in verband met de ten opzichte van het eerdere ontwerp nieuw toegevoegde of gewijzigde technische voorschriften.

Voor een uitvoerbaar, werkbaar en gebruiksvriendelijk systeem en een zorgvuldig proces rondom de invoering van rVDM zijn, voorafgaand aan de beoogde inwerkingtreding op 1 januari 2023, praktijktesten en de pilots met toekomstige gebruikers essentieel. De eerste praktijktesten ('droofoefenen' / 'schaduwdraaien') met een beperkt aantal vervoerders, leveranciers en afnemers zijn afgerond en op 1 juni is gestart met een representatieve pilot, waarin deelnemende vervoerders, leveranciers en afnemers van mest vooruitlopend op inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving, door middel van een keuze per vracht om vroegtijdig rVDM van toepassing te laten zijn, hun transporten kunnen melden via het rVDM-systeem. Hiervoor zijn aan alle bij de overheid bekende vervoerders (+/- 8.000) brieven verstuurd met daarin informatie over rVDM en de uitnodiging voor deelname aan de pilot. Op de website van RVO is informatie geplaatst over de nieuwe werkwijze voor het melden van transporten via rVDM [[Vervoeren met rVDM](#)]. Met deze pilot wordt de werking van het nieuwe systeem in de praktijk getest en kunnen de vervoerders tijdig inspelen op de veranderingen in hun werkproces. Tevens wordt nagegaan of de (digitale) systemen van de sector en de overheid goed op elkaar aansluiten. Bij een goed resultaat kan na afloop van het mestseizoen 2022 het rVDM-systeem voor alle ondernemers en mesttransporten verder uitgerold worden op vrijwillige basis. De definitieve invoering van het rVDM-systeem - dat dan verplicht wordt voor alle ondernemers en mesttransporten - is voorzien per 1 januari 2023.

De invoering van rVDM betreft een omvangrijke regelgevings-, ICT- en communicatie-traject dat grote gevolgen heeft voor de bedrijfsprocessen van zowel de overheid als de sector. Het gaat hierbij om een grootschalige systeemwijziging die enkele tienduizenden bedrijven en circa een miljoen mesttransporten per jaar raakt en een forse verandering met zich meebrengt voor de werkwijze van de betrokkenen in de mestsector en ook voor RVO en NVWA, de uitvoerende organisaties van de overheid in het mestdomein. Door vooraf en tijdens het transport al te kunnen beschikken over gegevens over van het mesttransport zijn de uitvoerende organisaties in staat om hun handhavende taken beter uit te voeren. Deze systeemwijziging heeft als doel te zorgen voor een hogere naleving van de regels waaraan moet worden voldaan voor het vervoeren en verantwoorden van mest. Voor dit doel wordt er bij de uitvoerende organisaties ook op ingezet om op basis van de binnenkomende gegevens van mesttransporten meer gerichte analyses uit te kunnen voeren ter ondersteuning van zowel de fysieke als administratieve handhaving (Control Room).

Communicatie en gedrag

Als beschreven in de VHS Mest is er een communicatieplan opgesteld voor het gehele mestbeleid. In dit plan staan activiteiten die er op gericht zijn dat actiever kennis wordt overgedragen en kennis wordt ontsloten, achtergrond van beleid wordt gedeeld en gestuurd wordt op gedragsverandering in de veehouderij en de akker- en tuinbouw. Het doel is om door het ontsluiten en aanbieden van kennis aan te zetten tot gewenst gedrag, namelijk het gebruik van goede landbouwpraktijken. De sociale wetenschap geeft steeds meer inzichten in technieken om gedrag te beïnvloeden. Het doel is om deze inzichten in de praktijk toe te passen.

Daarnaast is er veel aandacht voor de uitleg van de nieuwe vervoersregels (rVDM) die naar verwachting op 1 januari 2023 worden ingevoerd. Zo is er een speciale website geïntroduceerd (www.verantwoordmestvervoer.nl) die samen met sectorvertegenwoordigers is opgezet, zijn er (digitale) dialoogtafels met stakeholders georgani-

²⁶ Betreft een notificatie (met kennisgevingsnummer 2020/707/NL) op basis van de Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europese Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (PbEU 2015, L 241).

²⁷ Beschikbaar op: Overheid.nl | Consultatie Wijziging Urm i.v.m. digitale verantwoording vervoer meststoffen (internetconsultatie.nl).

seerd en is in 2022 actief gestart met de communicatie naar de doelgroepen. Hiervoor zetten we verschillende communicatiekanalen in zoals de website van RVO (www.rvo.nl/rvdm), nieuwsbrieven, social media, en communicatiekanalen van de sector. Samen met de sectorvertegenwoordigers zorgen we ook op de juiste momenten voor media-aandacht waarbij niet alleen ingegaan wordt op het wat maar ook op het waarom.

Plan van aanpak sector en ontwikkeling technologie

De sector heeft in haar plan van aanpak 'Samen werken in een eerlijke keten' (2017) beschreven hoe de sector haar eigen verantwoordelijkheid neemt en vorm geeft. De sector heeft een vrijwillig certificeringsschema (KeurMest) ontwikkeld en heeft in het voorjaar van 2020 een aantal proefaudits uitgevoerd. De sector ziet digitalisering van de mestketen (o.a. tot uiting komend in overheidsmaatregelen als rVDM) als belangrijk onderdeel van de borging van het certificeringssysteem, en visa versa. Met het online platform MineralenManager neemt de sector het initiatief om in te spelen op deze digitaliseringsontwikkeling in de mestketen en te zorgen voor een veilige en betrouwbare registratie van digitale informatie over mineralen ten behoeve van de bedrijfsvoering. In het kader van de MineralenManager worden gegevens verzameld die bijdragen aan privaat toezicht op - en borging van het certificeringssysteem 'KeurMest'. De netwerkorganisatie van toeleverende en afnemende bedrijven in de agrarische sector heeft zich achter dit initiatief geschaard en zal voorwaarden stellen aan het afnemen en leveren van producten. Hiermee nemen de sectororganisaties en de dominante ketenpartners een krachtige positie in bij het verbeteren van de eigen verantwoordelijkheid van de sector en ontstaat meer ruimte voor bodembeheer en nieuwe manieren om de mest tot waarde te brengen. Hiermee werkt de sector aan een transparante keten, waarin onderbouwd vertrouwen de basis is. Het verkrijgen van real-time informatie draagt bij aan transparantie en een betere koppeling tussen administratieve en fysieke meststromen.

Koplopers in de agrarische sector werken al met innovatieve data-gedreven bedrijfssystemen. Slimme technologieën kunnen nutriënten meten in bodem, mest, voer en water. Door snellere beschikbaarheid van analyseresultaten van water, bodem en mestanalyses krijgt de agrariër meer handelingsopties om mest zorgvuldig aan te wenden. Hierdoor kan de juiste aanwending van mest in een bepaalde situatie en een bepaald gewas worden geoptimaliseerd. De afgelopen tijd is er in een samenwerking tussen overheid en technologiebedrijven gewerkt aan de ontwikkeling van de NIRs technologie voor de verantwoording van nutriënten en de analyse van drijfmest tijdens het laden. In een consortium van bedrijven, gespecialiseerd in de bouw van transportmiddelen en gerelateerde software, zijn de mogelijkheden verkend om nutriënten in drijfmest tijdens het laden van een transport te bepalen met de NIRs technologie.

Eind 2019 is onderzoekers gevraagd een proof of principle (juiste werking van NIRs techniek in het lab) en een proof of concept (toetsen van de juiste werking in de praktijk) te ontwikkelen. Op dit moment wordt gewerkt om de proof of concept te vervatten in een officiële NEN-norm. Uit gesprekken met leveranciers van transportmiddelen en gerelateerde software (NIRs techniek) is gebleken dat zij op dit moment nog niet kunnen voldoen aan de eisen zoals deze vastgesteld zijn in het advies van de Commissie Deskundige Meststoffenwet [CDM-advies "bepaling van nutriënten in dierlijke mest via NIRs" [1837341 ff867572-9fdc-4184-af24-35ee3c-be9cbd_1837341_CDM-advies_bepaling_van_nutriënten_in_dierlijke_mest_via_NIRS.pdf \(wur.nl\)](#)]. De NIRs techniek behoeft nog verdere ontwikkeling om deze ook met voldoende betrouwbaarheid te kunnen gebruiken voor wettelijk verplichte verantwoording van de nutriënten fosfaat en stikstof.

Sanctiebeleid

In de contourenbrief van 8 september 2020 (Kamerstuk 33037, nr. 374) zijn er meerdere wijzigingen aangekondigd naar aanleiding van de herbezinning op het mestbeleid. Daarnaast zijn er ook diverse wijzigingen aangekondigd in het addendum van het 7^e actieprogramma nitraatrichtlijn (Kamerstuk 33037, nr. 437), als onderdeel van het toekomstig mestbeleid. De maatregelen in het kader van het toekomstig mestbeleid worden stapsgewijs uitgewerkt en ingevoerd en zullen uiteindelijk leiden tot een geheel vernieuwde Meststoffenwet en onderliggende regelgeving. Bij deze herziening van het mestbeleid vormen de handhavingsaspecten, waaronder het boetebeleid, ook een belangrijk onderdeel. Daarbij kan het zo zijn dat de herziening van het mestbeleid ook aanleiding geeft tot het wijzigen van het boetebeleid. Doel van de herziening is immers een eenvoudiger, beter uitvoerbaar en handhaafbaar mestbeleid waarbij emissies worden teruggedrongen door te sturen op transparante meststromen, het sluiten van kringlopen en de toepassing van innovatieve technieken.

Het boetebeleid beschrijft, binnen de kaders van de meststoffenregelgeving, het beleid van RVO met betrekking tot het opleggen van boetes en de boetehoogte. Het maakt de uitgangspunten die RVO daarbij toepast inzichtelijk. Op basis van deze uitgangspunten komt de boete tot stand. Het document maakt hiermee dus duidelijk wat een ondernemer van RVO kan verwachten. Transparantie van het boetebeleid is belangrijk bij het beoordelen of het duidelijk, rechtvaardig en doeltreffend is. Het boetebeleid van RVO is voortdurend in beweging en wordt bijgesteld naar aanleiding van concrete situaties en voortschrijdend inzicht. Het document wordt daarom periodiek aangepast.²⁸ bij het bepalen van de boetehoogte wordt rekening gehouden met tal van aspecten waaronder evenredigheid, verwijtbaarheid, recidive, financiële draagkracht, cumulatie van stelsels, de eventueel geringe omvang van het bedrijf en het behaalde economische voordeel.

Capaciteit NVWA

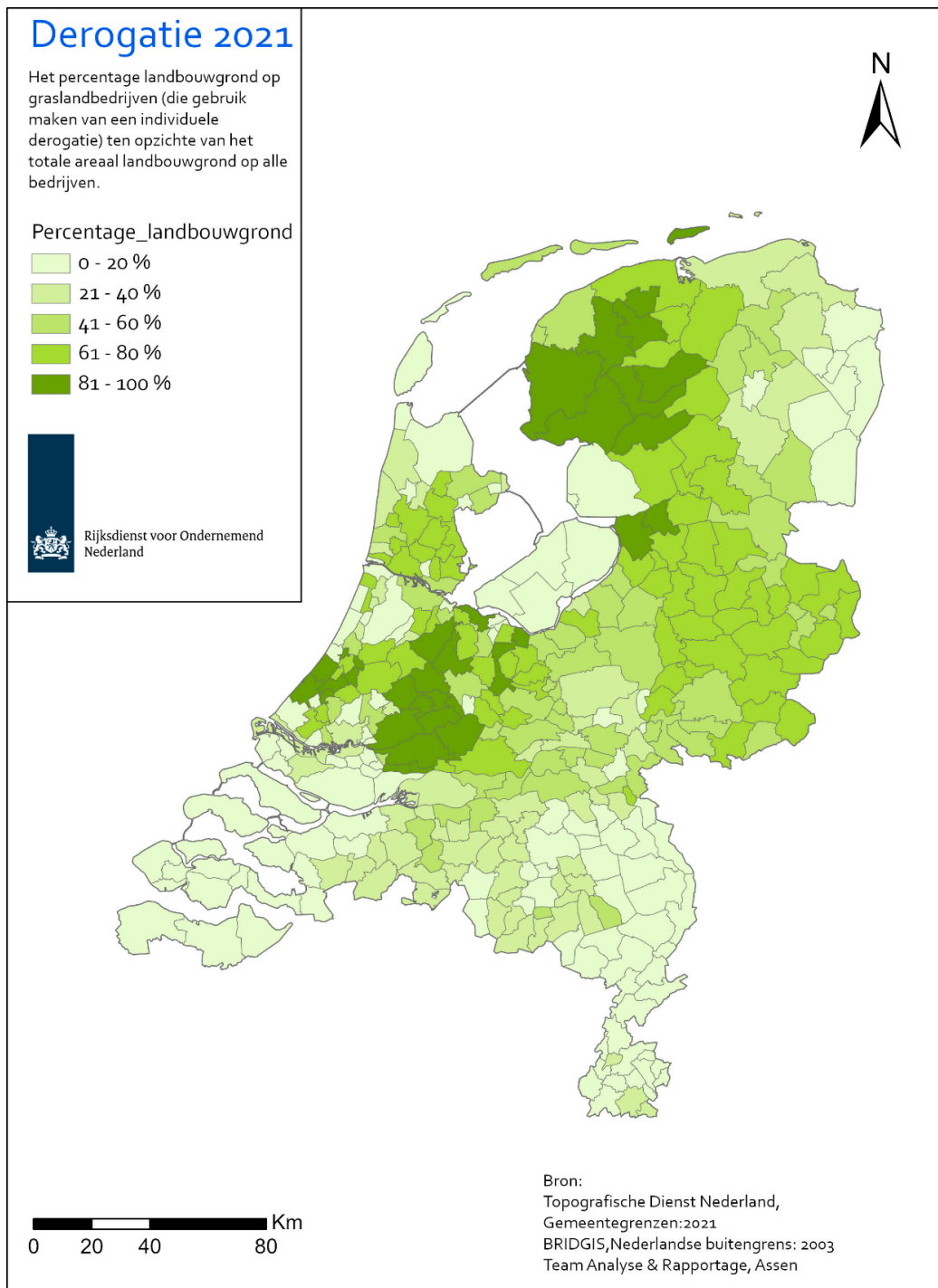
In het kader van de VHS Mest zijn extra financiële middelen beschikbaar gesteld voor de NVWA. Door een ingrijpende verandering binnen de NVWA-organisatie bij de Inspectie-afdeling, zijn er per 1 mei 2021 formeel vier gespecialiseerde mestteams samengesteld met een volledige formatie van 60 fte naast een vervoersteam meststoffen met een capaciteit van 15 fte. Voor het project rVDM worden nieuwe inspecteurs geworven waar het Ministerie van LNV ook middelen voor heeft vrijgemaakt.

---

²⁸ https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/07/Boetebeleid_Meststoffenwet_RVO_2.1.pdf.

Bijlage 1

Derogatie 2021

Het percentage graasdieren-omgerekend naar kg stikstof- op graslandbedrijven (die gebruikmaken van een individuele derogatie) ten opzichte van het totaal aantal graslandbedrijven in die gemeente.

Legenda

Perc_graasdieren_kgN_met_DEROG

- 0 - 20 %
- 21 - 40 %
- 41 - 60 %
- 61 - 80 %
- 81 - 100 %

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

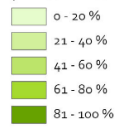
0 20 40 80 Km

Bron:
Topografische Dienst Nederland, Gemeentegrenzen; 2020
BRIDGIS, Nederlandse buitengrens; 2003
Team Analyse & Rapportage, Assen

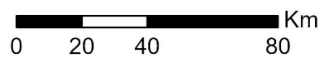
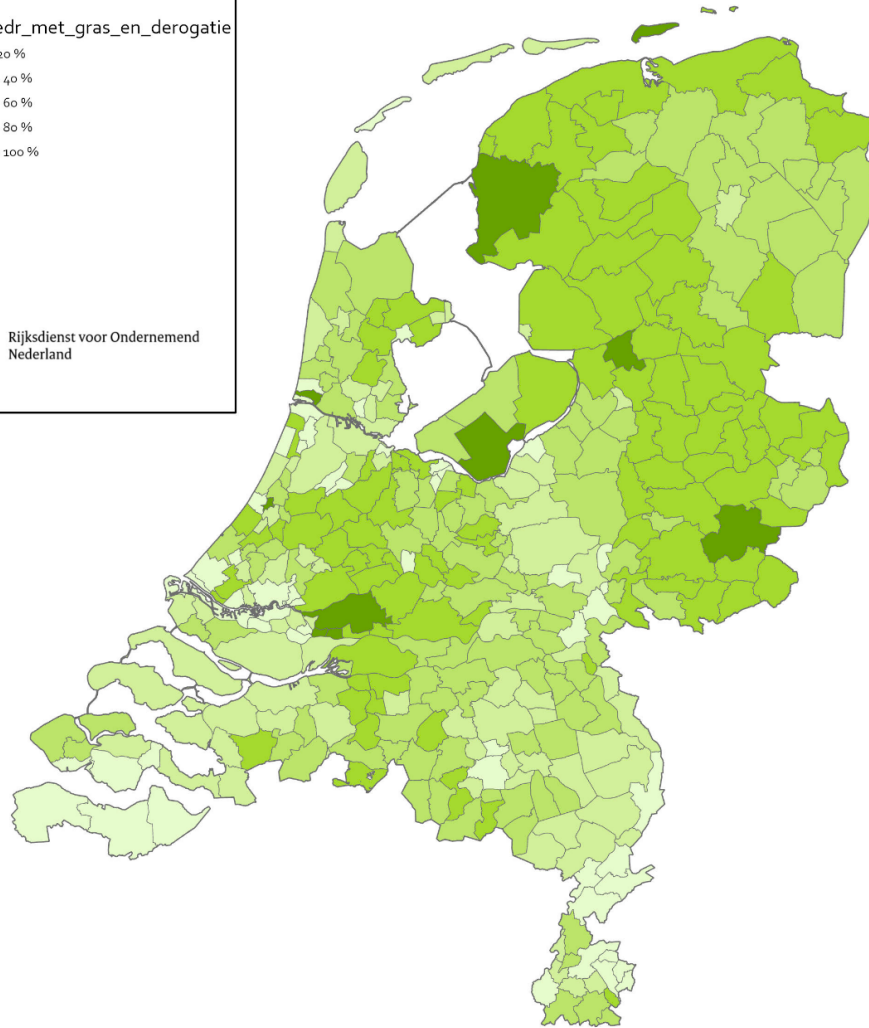
Derogatie 2021

Het percentage graslandbedrijven (dat gebruik maakt van een individuele derogatie) ten opzichte van het totaal aantal graslandbedrijven in die gemeente.

perc_bedr_met_gras_en_derogatie

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Bron:
Topografische Dienst Nederland, Gemeentegrenzen; 2021
BRIDGIS, Nederland buitengrens; 2003
Team Analyse & Rapportage, Assen

Bijlage 2

Controleresultaten administratief 2021

Nederland totaal								
Administratieve controle resultaten	Aantal bedrijven	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Waarschuwing	Last onder dwangsom	Boetes	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	23.005	1.805	891	914	414	183	318	€ 2.496.299
Varkensbedrijf	2.264	656	269	387	224	63	100	€ 1.225.696
Pluimveebedrijf	1.364	260	148	112	65	26	21	€ 50.339
Akkerbouwbedrijf	18.479	810	160	650	408	113	135	€ 227.990
Gemengde bedrijven	358	81	38	43	20	3	20	€ 145.043
Overige mest- producerende bedrijven	5.973	434	84	350	213	128	10	€ 9.912
Overige bedrijven	3.630	1.447	245	1.202	526	343	335	€ 190.676
Intermediaire onderneming	1.595	5.120	167	4.953	500	176	4.278	€ 827.286
Totaal	56.668	10.613	2.002	8.611	2.370	1.035	5.217	€ 5.173.241

De Peel								
Administratieve controle resultaten	Aantal bedrijven	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Waarschuwing	Last onder dwangsom	Boetes	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	2.579	319	128	191	94	26	71	€ 542.721
Varkensbedrijf	1.076	371	122	249	154	43	52	€ 799.586
Pluimveebedrijf	422	90	49	41	23	9	9	€ 300
Akkerbouwbedrijf	3.265	167	53	114	69	23	22	€ 40.762
Gemengde bedrijven	82	22	5	17	7	2	8	€ 47.306
Overige mest- producerende bedrijven	913	111	28	83	46	31	6	€ 6.545
Overige bedrijven	668	251	62	189	74	45	70	€ 111.785
Intermediaire onderneming	514	1.608	65	1.543	177	30	1.336	€ 161.228
Totaal	9.519	2.939	512	2.427	644	209	1.574	€ 1.710.232

Veluwe								
Administratieve controle resultaten	Aantal bedrijven	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Waarschuwing	Last onder dwangsom	Boetes	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	1.459	174	104	70	28	27	16	€ 303.758
Varkensbedrijf	148	31	17	14	11	2	1	€ 1.980
Pluimveebedrijf	226	41	16	25	18	5	2	€ 19.312
Akkerbouwbedrijf	436	26	10	16	10	6	0	€ 0
Gemengde bedrijven	78	19	9	10	5	1	4	€ 82.527
Overige mest- producerende bedrijven	332	35	10	25	16	10	0	€ 0
Overige bedrijven	127	82	27	55	32	22	1	€ 20.741
Intermediaire onderneming	108	474	19	455	51	3	401	€ 173.094
Totaal	2.914	882	212	670	171	76	425	€ 601.412

Twente								
Administratieve controle resultaten	Aantal bedrijven	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Waarschuwing	Last onder dwangsom	Boetes	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	2.026	200	71	129	33	20	76	€ 271.195
Varkensbedrijf	189	40	25	15	10	4	1	€ 1.904
Pluimveebedrijf	78	7	5	2	1	1	0	€ 0
Akkerbouwbedrijf	794	48	15	33	19	12	3	€ 134.036
Gemengde bedrijven	47	13	10	3	1	0	2	€ 300
Overige mest- producerende bedrijven	319	18	4	14	9	5	0	€ 0
Overige bedrijven	124	64	13	51	33	18	0	€ 0
Intermediaire onderneming	108	1.154	8	1.146	22	104	1.020	€ 111.945
Totaal	3.685	1.544	151	1.393	128	164	1.102	€ 519.380

Overig Nederland								
Administratieve controle resultaten	Aantal bedrijven	Totaal feiten	Akkoord	Niet-Akkoord	Waarschuwing	Last onder dwangsom	Boetes	Opgelegd Boete Bedrag
Rundveebedrijf	16.941	1.112	588	524	259	110	155	€ 1.378.625
Varkensbedrijf	851	214	105	109	49	14	46	€ 422.227
Pluimveebedrijf	638	122	78	44	23	11	10	€ 30.727
Akkerbouwbedrijf	13.984	569	82	487	310	72	110	€ 53.192
Gemengde bedrijven	151	27	14	13	7		6	€ 14.910
Overige mest- producerende bedrijven	4.409	270	42	228	142	82	4	€ 3.367
Overige bedrijven	2.711	1.050	143	907	387	258	264	€ 58.150
Intermediaire onderneming	865	1.884	75	1.809	250	39	1.521	€ 381.019
Totaal	40.550	5.248	1.127	4.121	1.427	586	2.116	€ 2.342.217

Controleresultaten fysiek 2021

2020	Type bedrijf	Totaal aantal bedrijven	Aantal controles	Aantal controles niet-akkoord	Aantal unieke bedrijven gecontroleerd	Aantal unieke bedrijvenniet-akkoord	TI	HP
Nederland	Totaal	56.668	2682	419	1786	374	3%	21%
	Rundvee	23.005	843	189	811	179	4%	22%
	Varkens	2.264	96	21	86	21	4%	24%
	Pluimvee	1.364	27	16	27	16	2%	59%
	Akkerbouw	18.479	113	22	110	22	1%	20%
	Gemengde bedrijven	358	53	5	53	5	15%	9%
	Overige mestproducerende bedrijven	5.973	102	31	102	31	2%	30%
	Intermediair	1.595	1190	100	402	66	25%	16%
	Overige bedrijven	3.630	258	35	195	34	5%	17%
De Peel	Subtotaal	9.519	656	110	395	91	4%	23%
	Rundvee	2.579	94	16	92	16	4%	17%
	Varkens	1.076	65	17	57	17	5%	30%
	Pluimvee	422	8	5	8	5	2%	63%
	Akkerbouw	3.265	28	10	28	10	1%	36%
	Gemengde bedrijven	82	8	0	8	0	10%	0%
	Overige mestproducerende bedrijven	913	8	4	8	4	1%	50%
	Intermediair	514	350	45	126	27	25%	21%
	Overige bedrijven	668	95	13	68	12	10%	18%
Twente	Subtotaal	3.685	146	19	116	19	3%	16%
	Rundvee	2.026	71	12	68	12	3%	18%
	Varkens	189	3	0	3	0	2%	0%
	Pluimvee	78	1	0	1	0	1%	0%
	Akkerbouw	794	9	0	8	0	1%	0%
	Gemengde bedrijven	47	5	1	5	1	11%	20%
	Overige mestproducerende bedrijven	319	2	0	2	0	1%	0%
	Intermediair	108	50	5	25	5	23%	20%
	Overige bedrijven	124	5	1	4	1	3%	25%

Gelderse Vallei	Subtotaal	2.914	196	22	139	20	5%	14%
	Rundvee	1.459	40	7	39	7	3%	18%
	Varkens	148	4	1	4	1	3%	25%
	Pluimvee	226	3	3	3	3	1%	100%
	Akkerbouw	436	2	1	2	1	0%	50%
	Gemengde bedrijven	78	10	1	10	1	13%	10%
	Overige mestproducerende bedrijven	332	3	0	3	0	1%	0%
	Intermediair	108	101	6	54	4	50%	7%
	Overige bedrijven	127	33	3	24	3	19%	13%

Overig	Subtotaal	40.550	1684	268	1136	244	3%	21%
	Rundvee	16.941	638	154	612	144	4%	24%
	Varkens	851	24	3	22	3	3%	14%
	Pluimvee	638	15	8	15	8	2%	53%
	Akkerbouw	13.984	74	11	72	11	1%	15%
	Gemengde bedrijven	151	30	3	30	3	20%	10%
	Overige mestproducerende bedrijven	4.409	89	27	89	27	2%	30%
	Intermediair	865	689	44	197	30	23%	15%
	Overige bedrijven	2.711	125	18	99	18	4%	18%

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC Den Haag

Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag
T (070) 379 8911

Juni 2022